

Economisch beleidskader Midden-Delfland 2012-2016

Samen werken aan een duurzame economie

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	4
Hoofdstuk 1. Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Algemene uitgangspunten en doelstellingen.....	7
1.3 Analysedocument Herijking economisch beleidskader Midden-Delfland	8
1.4 Rol van de gemeente Midden-Delfland	8
Hoofdstuk 2. Opzet van het economisch beleidskader.....	9
2.1 De Metropoolregio Rotterdam Den Haag	9
2.2 Naar een thematiek die past bij de kwaliteiten van Midden-Delfland	10
Hoofdstuk 3. Werken.....	13
3.1 Ondernemen in Midden-Delfland	13
3.2 Voorzien in duurzame werklocaties	14
3.3 Voorzien in goede bereikbaarheid	30
3.4 Voorzien in maatschappelijk verantwoord ondernemen.....	32
3.5 Voorzien in goede dienstverlening.....	34
Hoofdstuk 4. Wonen.....	36
4.1 Wonen in Midden-Delfland.....	36
4.2 Voorzien in voldoende kwalitatieve en kwantitatieve woonbehoefte en hoogwaardige leefomgeving... 38	
4.3 Bieden van mogelijkheden voor voorzieningen	41
4.4 Conclusie thema wonen	43
Hoofdstuk 5. Landschap.....	44
5.1 Landschap en economie	44
5.2 Behouden en versterken kwalitatief hoogwaardig landschap	46
5.3 Toegankelijk en aantrekkelijker maken MRDH	49
5.4 Conclusie thema landschap.....	50
Hoofdstuk 6. Inzet en financiering	51

Samenvatting

Waarom een herijking van het economisch beleidskader uit 2008

Op 3 november 2008 heeft de gemeenteraad het Economisch Beleidskader Gemeente Midden-Delfland vastgesteld. In de periode vanaf 2008 hebben zich diverse economische ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op de sociaal-economische situatie van de gemeente Midden-Delfland. Enerzijds zijn dit ontwikkelingen waar de gemeente geen tot weinig invloed op kan uitoefenen, zoals de recente economische crisis en de daaruit voortvloeiende gevolgen. Anderzijds zijn dit ontwikkelingen die wel binnen de invloedssfeer liggen, zoals de instelling van de Hof van Delfland, ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden en de dienstverlening richting bedrijven.

In opdracht van het Economisch beleidskader uit 2008 heeft nu een herijking plaatsgevonden.

Drie centrale thema's

In Midden-Delfland zijn drie 'economische stromen' te onderscheiden. Ondernemers die zich hebben gevestigd in Midden-Delfland met hun personeel, de inwoners van Midden-Delfland die werken buiten de gemeente en door andere overheden en organisaties die investeren in het landschap.

Werken

Centraal binnen het economisch beleidskader staat ondernemen in Midden-Delfland. Ondernemers zorgen voor economische activiteiten en werkgelegenheid. Tegelijkertijd zijn ze vaak ook betrokken bij het maatschappelijk middenveld. De kracht van de economie van Midden-Delfland is gegrondvest op zelfstandige ondernemers die met hun personeel produceren, diensten leveren en gedreven door kostenbewustzijn dagelijks zoeken naar nieuwe producten, diensten en werkwijzen. De gemeente zorgt in haar werkzaamheden voor een ondernemersklimaat passend binnen de vastgestelde visies. Denken vanuit mogelijkheden is hierbij een belangrijk uitgangspunt.

Wonen

Ook het thema wonen, wat misschien niet als vanzelfsprekend ervaren wordt, heeft voor Midden-Delfland een economische invalshoek. Zowel op lokaal als regionaal niveau. Zo kent Midden-Delfland veel kleine lokale bedrijven die in hun bestaansrecht veelal afhankelijk zijn van de mensen die hier wonen en die hier deels hun bestedingen doen. Daarnaast investeren de inwoners, die vooral buiten Midden-Delfland hun geld verdienen. Verder draagt de woon- en leefomgeving van Midden-Delfland, een groen landschap met karakteristieke dorpen in de zuidelijke Randstad, bij aan het vestigingsklimaat van de Metropoolregio.

Landschap

De Metropoolregio is het dichtst verstedelijkte gebied van Nederland. Het kent desondanks aaneengesloten en aantrekkelijke groene gebieden met een grote betekenis voor landbouw, natuur, recreatie en leefbaarheid. Het agrarisch cultuurlandschap van Midden-Delfland is hierdoor van belang voor de 'verstedelijkte' regio. Dit belang is moeilijk te vertalen in concrete euro's, maar de middelen die in het verleden en heden beschikbaar worden gesteld vanuit de regio en het rijk geeft een doorkijkje in de 'economische waarde' van het gebied. De regio (en het Rijk) heeft namelijk geld over om de landschappelijke en recreatieve kwaliteiten van Midden-Delfland te behouden. Dit uit zich in de praktijk voornamelijk door landschappelijke en recreatieve projecten die worden gerealiseerd. Toerisme en recreatie heeft daarmee een strategische essentiële hoofdrol als de

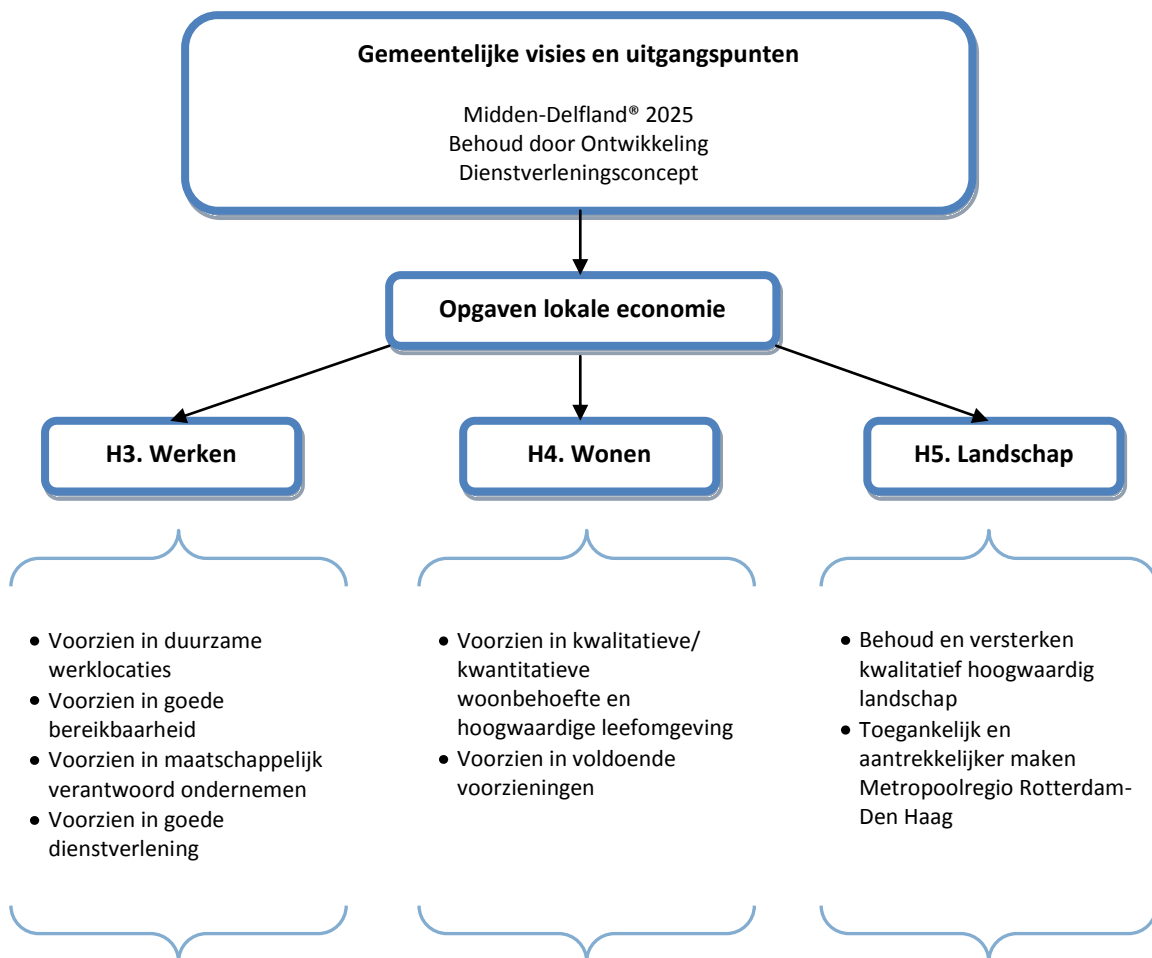
ambassadeur van het landschap. Voor Midden-Delfland liggen er kansen om de subsidiesystematiek te vervangen door ‘zakelijke overeenkomsten’.

Uitgangspunten voor het gemeentelijk beleid

De gemeente heeft in het economisch beleidskader op deze drie thema’s haar (bestaande) ambities en beleid en acties weergegeven. De ambities en het beleid zijn gebaseerd op de volgende gemeentelijke uitgangspunten:

- De uitvoering van de beleidsvisies Midden-Delfland® 2025 en Behoud door Ontwikkeling
- Een efficiënte dienstverlening voor de inwoners en ondernemers in Midden-Delfland
- Meer voorwaardenscheppend en minder zelf de uitvoering oppakken bij de uitvoering van beleid (verbindende overheid)

Om deze ambities te realiseren heeft de gemeente diverse opgaven geformuleerd. Deze zijn weergegeven in de volgende figuur. Het figuur is een schematische weergave van de opbouw van het economisch beleidskader Midden-Delfland 2012-2016.

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 3 november 2008 heeft de gemeenteraad het Economisch Beleidskader Gemeente Midden-Delfland vastgesteld.

In de periode vanaf 2008 hebben zich diverse economische ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op de sociaal-economische situatie van de gemeente Midden-Delfland. Enerzijds zijn dit ontwikkelingen waar de gemeente geen tot weinig invloed op kan uitoefenen, zoals de recente economische crisis en de daaruit voortvloeiende gevolgen. Anderzijds zijn dit ontwikkelingen die wel binnen de invloedssfeer liggen, zoals de instelling van de Hof van Delfland, ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden en de dienstverlening richting bedrijven.

In opdracht van het Economisch beleidskader uit 2008 vindt nu een herijking plaats. Deze vindt plaats op basis van de inzichten die we nu in 2012 hebben en de verwachtingen voor de komende jaren. Bovendien geven nieuwe ontwikkelingen aanleiding de destijds opgestelde uitgangspunten nog eens tegen het licht te houden.

1.2 Algemene uitgangspunten en doelstellingen

In het Economisch beleidskader uit 2008 zijn twee centrale vragen gesteld:

- Hoe kan de gemeente economische bedrijvigheid beter ondersteunen?
- Welke standpunten dient de gemeente in economische aangelegenheden in te nemen?

Deze centrale vraagstelling is aangescherpt en is voor de herijking als volgt geformuleerd:

- *Waar liggen volgens de gemeente Midden-Delfland de mogelijkheden om de lokale economie te versterken, rekening houdend met de kernopgaven van de gemeente. En wat kan de gemeente daarvoor doen?*

Bij het zoeken naar een antwoord op de centrale vraag zijn de volgende uitgangspunten/ aandachtspunten geformuleerd:

1. In het verleden zijn diverse visies opgesteld waarin uitspraken zijn gedaan over economisch relevante aspecten: Midden-Delfland®2025, Behoud door Ontwikkeling, Gebiedseconomie Midden-Delfland, het LOP® 2025 en de Ruimtelijke Visie Hof van Delfland. Ook de ontwikkeling van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag is van belang. Veel van deze visies zijn in overleg met gebiedsorganisaties en ondernemers opgesteld. Ze vormen een basis voor de herijking.
2. De lokale economie van Midden-Delfland komt in brede zin aan bod. Er is aandacht voor alle economisch relevante sectoren en bedrijfslocaties. Ook komen de meer sociaal-economische aspecten, zoals werkeloosheid, maatschappelijk ondernemen en de woon- en leefklimaat aan bod.
3. Het economisch beleidskader Midden-Delfland uit 2008 bevat een analyse van de lokale economie. De meeste aspecten zijn op een kwalitatieve wijze beschreven. Een vergelijking tussen de situatie in 2008 en nu in 2012 is daardoor moeilijker te maken. Een meer kwantitatieve én kwalitatieve analyse biedt een basis voor vergelijkingen in de toekomst.

4. Het Economisch Beleidskader uit 2008 heeft veel acties benoemd die uitgevoerd zijn. Deze acties zijn echter niet geformuleerd volgens het SMART- principe (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden), waardoor de acties en de behaalde resultaten niet op een eenduidige wijze te evalueren zijn. Een aandachtspunt bij de herijking is om de acties zodanig te formuleren dat ze in de toekomst goed te evalueren zijn.

1.3 Analysedocument Herijking economisch beleidskader Midden-Delfland

Om te komen tot het herijkte economisch beleidskader zoals dat nu voor u ligt, is in begin 2012 een analysedocument opgesteld. Dit analysedocument is op 4 april 2012 besproken in de raadscommissie. Het document heeft inzichtelijk gemaakt hoe de acties, zoals in het economisch beleidskader uit 2008 zijn beschreven, zijn opgepakt. Het analysedocument is te vinden op de gemeentelijke website.¹

Het analysedocument geeft een beeld van de huidige economische situatie van Midden-Delfland, inclusief sterke en zwakke punten. Dit beeld is ontstaan door een samenspel tussen bureauonderzoek en gesprekken met ondernemers. Zie bijlage 2 voor de volledige analyse.

1.4 Rol van de gemeente Midden-Delfland

In het collegeprogramma 2010-2014 “Kiezen en verbinden” zijn het behouden en versterken van het open agrarische cultuurlandschap en het behouden en versterken van de vitaliteit van de dorpen en buurtschappen belangrijke opgaven.

Het collegeprogramma noemt de volgende zes thema’s die specifieke aandacht behoeven.

- Midden-Delfland: De groene ruimte
- Gezond Midden-Delfland
- Wonen voor het leven
- Midden-Delfland onderneemt
- Gastvrije dorpen
- Bewust op weg

Deze thema’s hebben direct of indirect een relatie met de lokale economie en komen in dit document dan ook aan de orde.

De rol van de gemeente Midden-Delfland is faciliterend en stimulerend. Het motto “Kiezen en verbinden” is leidend voor het handelen van de gemeentelijke organisatie. Hierbij nemen we minder zelf de uitvoering van zaken op ons, maar vervullen we in concrete gevallen de rol die in redelijkheid van ons gevraagd wordt. Deze rol zal zich dan ook vertalen in de acties die voortkomen uit de herijking.

¹ Link naar analysedocument:

Hoofdstuk 2. Opzet van het economisch beleidskader

2.1 De Metropoolregio Rotterdam Den Haag

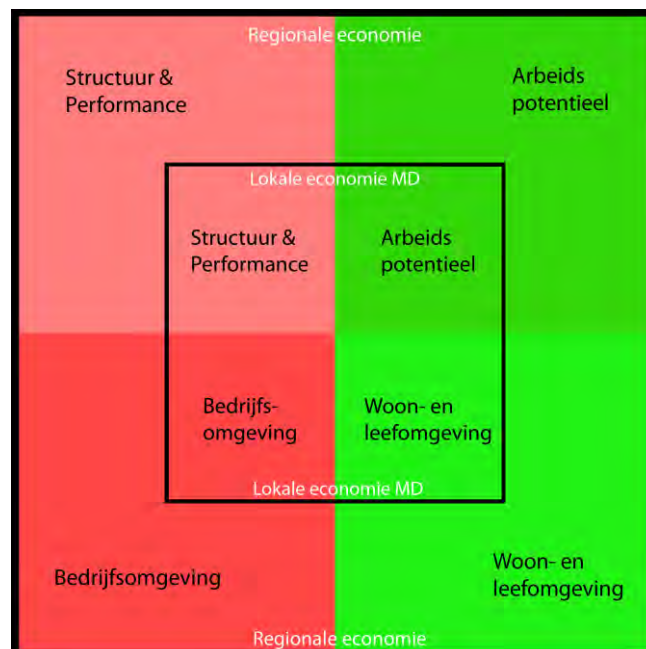
De Zuidvleugel van de Randstad heeft een grote economische potentie. Deze economische potentie kan beter worden benut, wat mede in het licht van de huidige economische situatie gewenst is. Het beter benutten van de economische potentie van de Zuidvleugel van de Randstad is dan ook aanleiding geweest om de samenwerking binnen de Metropoolregio Rotterdam Den Haag te intensiveren.

Ondanks dat de gemeente Midden-Delfland een kleine gemeente is draagt de gemeente, haar lokale economie en haar ondernemers bij aan het beter benutten van de economische potentie van de Metropoolregio. Midden-Delfland voegt bijvoorbeeld op diverse aspecten kwaliteit aan de regio toe wat een positief invloed heeft op het vestigingsklimaat van de regio, en daarmee de regionale economie. Te denken valt aan:

- een prettig woon en leefklimaat in het open groene gebied waar zowel de inwoners van Midden-Delfland als de stedelingen om ons heen kan verblijven en recreëren.
- de samenwerking in de Greenport Westland-Oostland, gezien het grote areaal aan duurzaam glas.
- de ontwikkeling van het regionale bedrijventerrein de Harnaschpolder.

Ten aanzien van andere aspecten heeft Midden-Delfland de regio weer nodig om haar eigen lokale economie te bevorderen, te denken valt aan infrastructuur, werklocaties, voorzieningen, etc.

De wisselwerking tussen de lokale economie en de regionale economie is goed samen te vatten via het volgende model, en komt overeen met hoe het plan 'Vernieuwend Besturen' van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag² is ingestoken.

² De Metropoolregio is een samenhangend netwerk van steden en dorpen waarbij de vele functionele relaties sterk aanwezig zijn. De Metropoolregio biedt dan ook voor de inwoners gelegenheid om te wonen, werken en recreëren.²

Dit model is tevens gebruikt voor het in kaart brengen van de structuur van de lokale economie, zoals is beschreven in het eerdergenoemde analysedocument. Het model bestaat uit vier elementen:

- Structuur & performance bedrijfsleven
- Bedrijfsomgeving
- Arbeidspotentieel
- Woon- en leefklimaat

Deze vier elementen bepalen op ieder schaalniveau, of het op gemeentelijk, regionaal of provinciaal niveau is, voor een groot gedeelte de invulling van de economische situatie. Er is een nadrukkelijke relatie tussen de invulling van de vier elementen en de verschillende schaalniveaus.

Met andere woorden, deze vier elementen vormen de basis voor de lokale economie van Midden-Delfland. Daarnaast draagt de lokale economie van Midden-Delfland, zoals eerder aangegeven, haar steentje bij aan de regionale economie van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag en het regionale vestigingsklimaat voor bedrijven en mensen en vice versa.

2.2 Naar een thematiek die past bij de kwaliteiten van Midden-Delfland

Het hiervoor genoemd model is dus toepasbaar op verschillende schaalniveaus. Dit is een belangrijke kracht van het model, maar tegelijkertijd ook een beperkende factor.

Dit beleidskader vraagt om een economische structuur die past bij de kwaliteiten van Midden-Delfland. Basis voor het gemeentelijk beleid zijn:

- De uitvoering van de beleidsvisies Midden-Delfland® 2025 en Behoud door Ontwikkeling
- Een efficiënte dienstverlening voor de inwoners en ondernemers in Midden-Delfland
- Meer voorwaardenscheppend en minder zelf de uitvoering oppakken bij de uitvoering van beleid (verbindende overheid)

De eerste twee uitgangspunten zijn in bijlage 1 kort toegelicht.

Op basis van het analysedocument en de gesprekken met ondernemers is geconcludeerd dat er drie overkoepelende thema's zijn voor de lokale economie, namelijk Werken, Wonen en Landschap. Deze drie thema's spreken meer tot de verbeelding dan thema's als structuur en performance of arbeidspotentieel die in het model zijn gebruikt en geeft een beeld van hoe in Midden-Delfland 'het geld wordt verdient'. Hieronder een nadere toelichting.

Werken

Centraal binnen het economisch beleidskader staat ondernemen in Midden-Delfland. Ondernemers zorgen vooreconomische activiteiten en werkgelegenheid. Tegelijkertijd zijn ze vaak ook betrokken bij het maatschappelijk middenveld. De kracht van de economie van Midden-Delfland is gegrondvest op zelfstandige ondernemers die met hun personeel produceren, diensten leveren en gedreven door kostenbewustzijn dagelijks zoeken naar nieuwe producten, diensten en werkwijzen.

De gemeente zorgt in haar werkzaamheden voor een ondernemersklimaat passend binnen de vastgestelde visies. Denken vanuit mogelijkheden is hierbij een belangrijk uitgangspunt.

Wonen

Ook het thema wonen, wat misschien niet als vanzelfsprekend ervaren wordt, heeft voor Midden-Delfland een economische invalshoek. Zowel op lokaal als regionaal niveau. Zo kent Midden-Delfland veel kleine lokale

bedrijven die in hun bestaansrecht veelal afhankelijk zijn van de mensen die hier wonen en die hier deels hun bestedingen doen. Daarnaast investeren de inwoners, die vooral buiten Midden-Delfland hun geld verdienen. Verder draagt de woon- en leefomgeving van Midden-Delfland, een groen landschap met karakteristieke dorpen in de zuidelijke Randstad, bij aan het vestigingsklimaat van de Metropoolregio.

Landschap

De Metropoolregio is het dichtst verstedelijkte gebied van Nederland. Het kent desondanks aaneengesloten en aantrekkelijke groene gebieden met een grote betekenis voor landbouw, natuur, recreatie en leefbaarheid. Het agrarisch cultuurlandschap van Midden-Delfland is hierdoor van belang voor de 'verstedelijkte' regio. Dit belang is moeilijk te vertalen in concrete euro's, maar de middelen die in het verleden en heden beschikbaar worden gesteld vanuit de regio en het rijk geeft een doorkijkje in de 'economische waarde' van het gebied. De regio (en het Rijk) heeft namelijk geld over om de landschappelijke en recreatieve kwaliteiten van Midden-Delfland te behouden. Dit uit zich in de praktijk voornamelijk door landschappelijke en recreatieve projecten die worden gerealiseerd. Toerisme en recreatie heeft daarmee een strategische essentiële hoofdrol als de ambassadeur van het landschap. Voor Midden-Delfland liggen er kansen om de subsidiesystematiek te vervangen door 'zakelijke overeenkomsten'.

Duurzaamheid

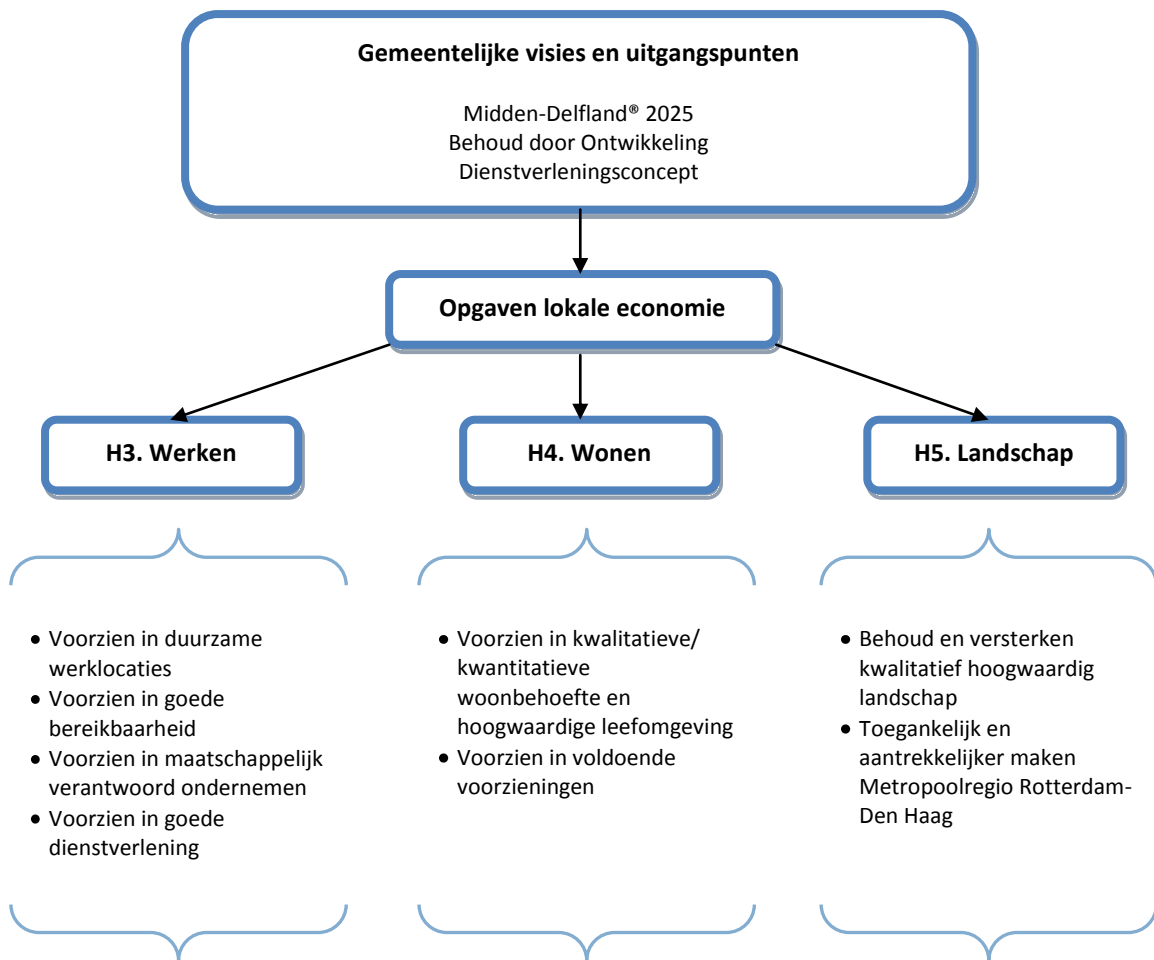
Voor de drie thema's geldt als rode draad het thema duurzaamheid. Gestreefd wordt naar een duurzaam Midden-Delfland, passend bij onze status als Cittaslow Hoofdstad van Nederland³. Duurzaamheid is hierbij geen begrip en doel op zich, maar eerder een vanzelfsprekendheid voor verdere ontwikkeling. Zo is duurzaamheid voor ondernemers en bedrijven een middel om op innovatieve wijze hun bedrijfskosten te verlagen en verbeterde producten op de markt te houden en brengen. In de samenleving gaat duurzaamheid over gemeenschapszin en de lokale identiteit. Tenslotte is duurzaamheid voor het groene landschap van essentieel belang om binnen de Metropoolregio als landschap met een agrarische functie in stand te blijven.

Opbouw economisch beleidskader

De beleidsvisie van de gemeente op de drie overkoepelende thema's is in de volgende hoofdstukken uitgewerkt en voorzien van een toelichting op de wijze waarop de gemeente bij zal dragen om deze beleidsvisie te realiseren. De gemeente kan dit alleen realiseren in samenwerking met ondernemers en de vertegenwoordigende organisaties.

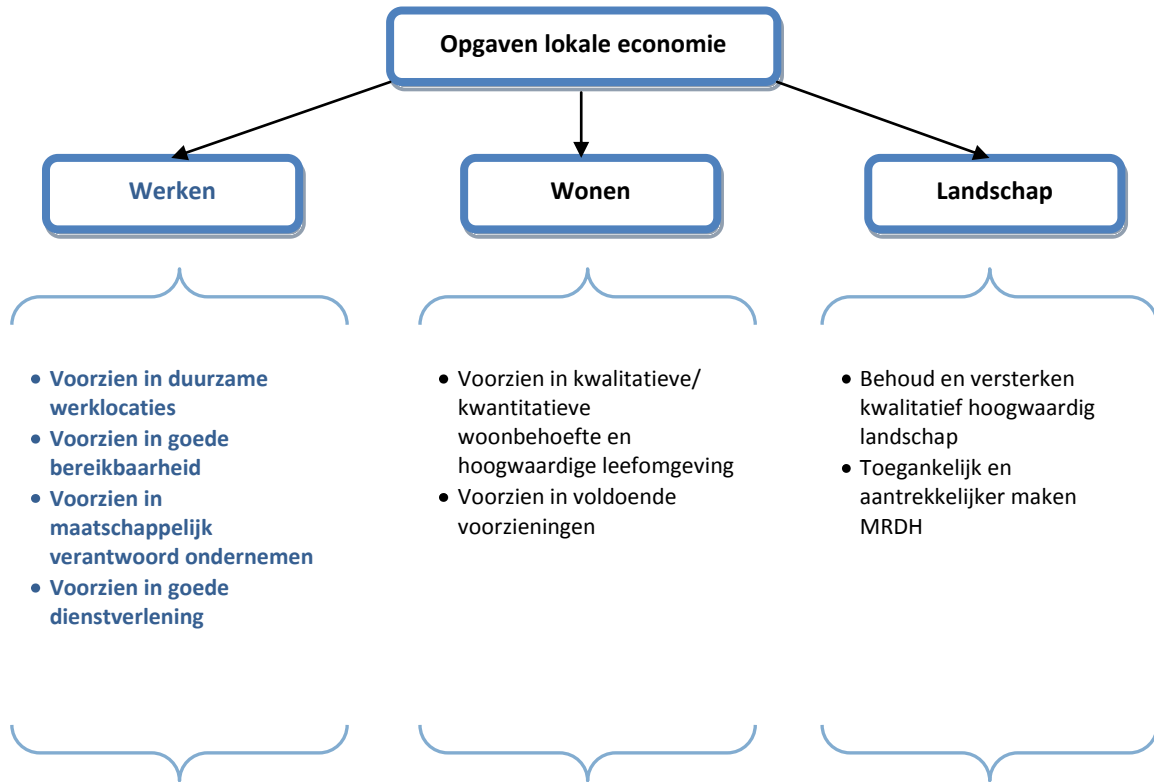
Het volgende figuur geeft de opbouw van deze hoofdstukken weer.

³ Cittaslow is het internationale keurmerk voor gemeenten die op het gebied van leefomgeving, landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren. Cittaslow Nederland is het netwerk van alle gemeenten in Nederland met het Cittaslow keurmerk. De gemeente Midden-Delfland is op 28 juni 2008 uitgeroepen tot de eerste Nederlandse Cittaslow en is daarmee ook Cittaslow Hoofdstad van Nederland. Voor meer informatie zie: www.cittaslow-nederland.nl.

Hoofdstuk 3. Werken

Onderstaand figuur laat de opgaven zien, op het gebied van het thema werken, waar we als gemeente Midden-Delfland mede voor aan de lat staan.

3.1 Ondernemen in Midden-Delfland

Ondernemers zijn belangrijk voor een gemeente. Ze dragen bij aan de economische dynamiek, waaronder werkgelegenheid, innovaties en voorzieningen. Daarnaast zijn ze vaak betrokken bij de lokale samenleving en ondersteunen ze met regelmaat lokale verenigingen en evenementen.

Midden-Delfland staat voor een ondernemersklimaat waarbij bedrijven met een grote betrokkenheid bij de kernopgaven en binding aan Midden-Delfland zich kunnen ontplooiën. De gemeente zet zich in om de randvoorwaarden te creëren waardoor deze bedrijven in Midden-Delfland actief kunnen blijven. Deze randvoorwaarden zijn uiteraard in lijn met Midden-Delfland® 2025 en Behoud door Ontwikkeling.

Verder willen we een ondernemersklimaat creëren waardoor nieuwe bedrijven zich in Midden-Delfland willen vestigen voor het (onderscheidend) imago van Midden-Delfland. Duurzaamheid, gastvrijheid en A-kwaliteit zijn hierin belangrijke kernwoorden en beschrijven de kracht van Midden-Delfland.

We hebben verder ook te maken met ondernemers die weinig tot geen binding hebben met de kernopgaven van Midden-Delfland. Dergelijke bedrijven kunnen zich ook in Midden-Delfland vestigen, maar dan wel op daarvoor geschikte locaties.

Dit hoofdstuk gaat in op de wijze waarop we het gewenste ondernemersklimaat willen bewerkstelligen.

3.2 Voorzien in duurzame werklocaties

Ondernemen vraagt in het algemeen om een vorm van fysieke ruimte. Hoe omvangrijk deze ruimte moet zijn, hoe de omgeving van de ruimte eruit moet zien of hoe de ruimte wordt ingevuld, is afhankelijk van het type onderneming en de wensen en eisen van de ondernemer.

In Midden-Delfland zijn er, net als in andere gemeenten, veel verschillende typen ondernemingen. Dit leidt tot een grote variatie aan wensen en eisen ten aanzien van de ruimte. De ene ondernemer moet vanwege milieuwetgeving op een locatie zitten waarbij bepaalde afstanden worden nageleefd ten opzichte van gevoelige functies. De andere ondernemer moet vanwege zijn doelgroep juist weer een locatie hebben midden in een dorp of in een dorpskern.

Het is een belangrijke taak van de gemeente Midden-Delfland om een zodanig ruimtelijk orderingsbeleid te voeren dat de vele functies die de gemeente kent en wenselijk acht, waaronder werken, op een logische plek mogelijk worden gemaakt, zonder dat deze functies elkaar bijten.

De gemeente Midden-Delfland maakt daarom onderscheid in de volgende werklocaties:

- De duurzame glastuinbouwclusters
- De bedrijventerreinen
- De dorpen
- Het agrarisch kerngebied
- De Poorten

De beleidslijn voor deze locaties wordt hierna afzonderlijk besproken

3.2.1 Duurzame glastuinbouwclusters

Wat is er nu en wat zijn de ontwikkelingen?

Midden-Delfland kent drie duurzame glastuinbouwclusters. De Oude Campspolder, de Oude Woudseweg en de Woudse Droogmakerij. Dit zijn duurzame glastuinbouwclusters waarvan de kassen recent zijn gebouwd of gereconstrueerd en behoren tot de meest moderne categorie tuinbouwbedrijven. De totale oppervlakte van deze clusters bedraagt ruim 250 hectare. In Nederland is Midden-Delfland de 5^e glastuinbouwgemeente.

De duurzame glastuinbouwclusters dragen zorg voor een fors gedeelte van de werkgelegenheid. Dit blijkt uit de analyse. In 2011 kende de glastuinbouw in Midden-Delfland een werkgelegenheid van ruim 750 personen, ruim 1/10^e van de werkgelegenheid in Midden-Delfland. De spin-off van de glastuinbouw is hierbij niet meegerekend. Als de gehele tuinbouwcluster wordt meegerekend (inclusief techniek, bouw, transport/logistiek en dienstverlening ten behoeve van de tuinbouw, dan was in 2011 sprake van een werkgelegenheid van 1.921 personen met 310 vestigingen. Bijna 1/3^e van de werkgelegenheid. Een relatief groot deel van de personen die werkzaam zijn in de tuinbouw is afkomstig uit het buitenland, met name Oost-Europa, of zijn jeugdige werknemers (scholieren).

De omzet van de glastuinbouwbedrijven uit deze drie duurzame glastuinbouwclusters is omvangrijk ten opzichte van de omzet van andere aanwezige sectoren in Midden-Delfland. Zeker als men dit vertaalt naar de omzet per vierkante meter.

De huidige economische crisis heeft echter ook haar sporen nagelaten op de glastuinbouw wat gevolgen heeft voor de drie duurzame glastuinbouwclusters. Veel tuinbouwbedrijven hebben moeite met het verkrijgen van

financiering. Gezien de sector vooral gebaat is bij schaalvergroting, verduurzaming, innovatie, etc. is financiering vaak een essentieel element in continuering van de bedrijven.

Wat is de visie van de gemeente?

De glastuinbouwclusters zijn belangrijke werklocaties voor de gemeente. De huidige economische ontwikkeling, maar natuurlijk vooral onze visie op het open agrarisch cultuurlandschap, zorgt ervoor dat de gemeente Midden-Delfland vooral kijkt naar het behoud van bestaande duurzame clusters en mogelijkheden voor herstructurering en het verduurzamen van deze glastuinbouwgebieden. Er worden géén claims neergelegd voor nieuwe uitleggebieden.

De gemeente Midden-Delfland biedt daarom voor de drie duurzame glastuinbouwclusters voorwaarden om zich duurzaam te blijven ontwikkelen, binnen de huidige grenzen.

Dit geven wij vorm door in het bestemmingsplan Glas flexibelere bouwregels op te nemen, zodat de ontwikkeling van moderne glastuinbouwbedrijven wordt gefaciliteerd. Voorbeelden hiervan zijn onder andere:

- Een hogere bouwhoogte voor kassen en bedrijfsgebouwen waardoor meervoudig en efficiënter ruimtegebruik mogelijk wordt gemaakt.
- Het bouwen van innovatieve bouwwerken zoals Warmtekrachtkoppelingen
- Hogere bouwhoogtes voor watertanks en watersilo's

Daarnaast nemen we in het bestemmingsplan Glas ook wijzigingsbevoegdheden op om herstructurering van glastuinbouwgebieden te bevorderen. Dit zijn wijzigingsbevoegdheden voor o.a. het uitplaatsen van bedrijfswoningen, het omzetten van bedrijfswoningen naar burgerwoningen en het verplaatsen van wegen en watergangen. Het bestemmingsplan buitengebied Glas is in 2013 gereed.

Innovatie en ketenbenadering

De ontwikkelingspotentie in Midden-Delfland voor de tuinbouw zit dus niet direct in schaalvergroting en uitbreiding. De gemeente ziet vooral potentie in innovatie/duurzaamheid en het verbeteren van de afzetketen:

- De glastuinbouw is een innovatieve sector. Innovatie heeft betrekking op o.a. nieuwe soorten planten of nieuwe technieken van kassenbouw, maar het kan ook gaan om andere belichting, temperatuur, voeding en energie. De gemeente Midden-Delfland staat positief ten aanzien van dergelijke innovaties, maar zijn in beginsel een activiteit voor de ondernemers. Zij plukken uiteindelijk ook de vruchten van de investeringen die gedaan worden. Innovaties die maatschappelijke meerwaarde in zich hebben kunnen rekenen op aandacht van de gemeente.
- Daarnaast is tijdens gesprekken met tuinders de ketenbenadering een terugkerend element geweest. Ondanks de flinke opschaling van de afgelopen jaren zijn en blijven ook de grootste glastuinbouwbedrijven in vergelijking met andere bedrijven in de afzetketen relatief kleine spelers.⁴ Dit geldt met name ten opzichte van de grote retailbedrijven. Volgens diverse ondernemers liggen er nadrukkelijk kansen in het versterken van hun posities in de afzetketen. Voorbeelden die aangehaald werden zijn nadrukkelijkere samenwerking tussen ondernemers richting de afnemers van hun producten en door een nadrukkelijkere 'branding' van de duurzame producten die de Greenport Westland Oostland levert. Dit komt overeen met de steeds toenemende horizontale

⁴ Schaalvergroting in de land- en tuinbouw, effecten bij veehouderij en glastuinbouw, LEI, 2011

samenwerkingsverbanden tussen grootschalige productiebedrijven in de vorm van telersverenigingen en afzetorganisaties, in met name de glasgroenteteelt.

Om deze potentie te concretiseren en te benutten zijn twee vooruitstrevende ambities benoemd. Het realiseren van deze ambities is complex en vereist samenwerking met vele verschillende partijen en een lange tijdshorizon. De twee ambities zijn hieronder weergegeven:

Geothermie

Een voorbeeld van innovatie is het project Geopower Oudcamp. Dit betreft een project voor geothermie in de Oude Campspolder, oftewel aardwarmte, waarvoor de gemeente eerder dit jaar een intentieovereenkomst heeft getekend met de gemeente Westland, FloraHolland, afval- en energienutsbedrijf HVS, Westland Infra, Delft Aardwarmte en twee ondernemersgroepen. Aardwarmte is een duurzame vorm van energiegebruik en sluit goed aan bij de doelstellingen van Cittaslow. Met het project kan er 28 miljoen m3 aardgas per jaar bespaard worden. Dit is een CO2-uitstoot van 50,4 kilo ton per jaar, wat gelijk staat aan het verbruik van 18.500 huishoudens. De gemeente werkt met deze partners samen om onder andere op technisch, juridisch en financieel gebied oplossingen te vinden om deze innovatie mogelijk te maken. De gemeente spant zich in om het initiatief planologisch mogelijk te maken en denken nadrukkelijk mee bij het verkrijgen van de benodigde externe financiële middelen, te denken valt aan Europese fondsen.

Aanvullend op dit ondernemersinitiatief gaat de gemeente samen met betrokken partijen kijken naar de (technische, juridische en financiële) mogelijkheden om op basis van geothermie elektriciteit op te wekken. Het opwekken van elektriciteit via geothermie is mogelijk vanaf 90 graden celcius. Het water wat in dit project aan de bodem wordt onttrokken is 145 graden celcius. Via geothermie elektriciteit opwekken is een ambitieuze methode om op een duurzame wijze invulling te geven aan onze milieudoelstellingen en mogelijke toekomstige financiële voordelen.

Ketenbenadering

Het verbeteren van de ketenbenadering kent een hoog ambitieniveau. De gemeente Midden-Delfland is niet in de positie om deze veranderingen door te voeren. Het betreft een hoog schaalniveau (landelijk en internationaal), waarbij de ondernemers een eerste stap moeten zetten.

Omdat de gemeente toch de potentie ziet voor de ondernemers in de Greenport Westland Oostland willen we samen met o.a. LTO Glaskracht en gemeente Westland het onderwerp te bespreken. Uit de overleggen moet blijken of (bestuurlijke) inspanning van gemeentezijden ten aanzien van dit onderwerp wenselijk is en bij kan dragen aan het verbeteren van de economische positie van de Greenport Westland Oostland.

Duurzame glastuinbouwclusters

Resumerend:

- *De glastuinbouwsector is een belangrijke economische sector in Midden-Delfland.*
- *Er is vanwege het unieke landschappelijke karakter van Midden-Delfland geen ruimte voor nieuwe uitleggebieden.*
- *Behoud van en duurzame ontwikkeling binnen bestaande clusters staat voorop.*
- *Activiteiten in het kader van geothermie en de verbetering van de ketenafzet zijn aantrekkelijke activiteiten die de gemeente in ieder geval mede wil faciliteren.*

3.2.2 Bedrijventerreinen

Wat is er nu en wat zijn de ontwikkelingen?

Midden-Delfland heeft zeven bedrijventerreinen, variërend in grootte en typologie. Bijna 1/3e van de werkgelegenheid in Midden-Delfland is op één van deze terreinen gevestigd. De verschillende terreinen zijn hieronder weergegeven.

	Periode	Netto opp.	Netto opp. uitgegeven	Typering terrein	Werkzame personen		
					2009	2010	2011
Het Ambacht, Maasland	'70-'80	0.9	0.9	Gemengd kleinschalig	116	122	134
Oud Camp / Coldenhovelaan	'80-'90	19.0	19.0	Gemengd grootschalig + verzamel	1095	948	980
Oude Veiling / Maassluiseweg	<'60	3.5	3.5	Losse locaties	164	169	176
Zouteveenseweg	-	2.2	2.2	Gemengd kleinschalig	9	11	12
Hoopolder	'70-'80	5.0	5.0	Gemengd	397	373	367
Lotsweg	'90-'00	4.0	4.0	Gemengd	30	34	32
Harnaschpolder	'00-'10	46.9	4.6	Gemengd regionaal	-	-	112
Totaal					1.811	1.657	1.818

Een aantal bestaande terreinen is voor de jaren '80 / '90 ontwikkeld. De algemene tendens in Nederland is dat dergelijke terreinen op den duur meer aandacht gaan vragen vanwege veroudering. De meest voorkomende vraagstukken zijn⁵:

- Inefficiënt ruimtegebruik, zowel op openbare als private ruimte
- Verslechterde aanzicht
- Ontsluiting, zowel fysiek als digitaal
- Milieuhygiëne

Ook in Midden-Delfland is een aantal terreinen waarop dergelijke vraagstukken spelen, zoals het Ambacht en de Zouteveenseweg.

Naast de verouderingsproblematiek is er, net zoals op de kantorenmarkt, minder behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen dan vooralsnog in de regio is gereserveerd (tot wel 40% minder ruimte) Deze tendens en de nieuwe ruimtebehoefte is verwoord in de provinciale Economische Beleidsvisie voor 2012-2015.

Wat is de visie van de gemeente?

Vanwege de centrale ligging in de Metropoolregio, een kleine bevolkingsgroei en een lage werkloosheid kent Midden-Delfland geen lokale opgave voor het vergroten van het aantal arbeidsplaatsen, door middel van het bieden van extra ruimte voor bedrijventerreinen. Hierdoor worden er geen mogelijkheden geboden voor verdere uitbreiding van de bestaande terreinen. Dit standpunt wordt versterkt door de volgende drie elementen:

- *De ligging van de terreinen ten opzichte van woningbouw en infrastructuur.* De terreinen worden begrensd door woningbouw en infrastructuur. Hierdoor is fysieke uitbreiding van de bestaande terreinen niet mogelijk.
- *De ligging van de terreinen ten opzichte van het open agrarisch cultuurlandschap.* Daarnaast worden de meeste terreinen begrensd door het open agrarisch cultuurlandschap. Uitbreiding van deze terreinen ondermijnt de kernopgave waar we ons als gemeente Midden-Delfland, in samenwerking met vele (gebieds-)organisaties, de afgelopen jaren voor hebben ingezet: het open agrarisch cultuurlandschap behouden en versterken.
- *Het aanbod aan grond in de Harnaschpolder.* De Harnaschpolder is een regionaal bedrijventerrein dat wordt ontwikkeld aan de oostzijde van de A4 door het Bedrijvenschap Harnaschpolder. Een samenwerkingsverband tussen de gemeente Den Haag, Delft en Midden-Delfland. De Harnaschpolder voorziet voor een belangrijk gedeelte in de toekomstige ruimte behoefte voor de regio. Het terrein is goed ontsloten en is ingericht om spanning tussen verschillende functies (werken, wonen en landschap) te beperken. Uitbreiding van bestaande terreinen is door het beschikbare aanbod op de Harnaschpolder niet wenselijk.

Gelet op de huidige economische situatie wordt gezien hoe de Harnaschpolder zich moet ontwikkelen. Onder andere de functie-indeling wordt tegen het licht gehouden. De ontwikkeling van de Harnaschpolder wordt kritisch gevolgd. Beleidskeuzes voor het toelaten van diverse typen bedrijven hebben enerzijds een economische kant, met name in de huidige economische situatie, maar hebben ook nadrukkelijk impact op de Harnaschpolder en de gevolgen op de langere termijn.

⁵ CPB, Veroudering van bedrijventerreinen: een structuur voor herstructurering, 2001

Gezien de Harnaschpolder binnen de gemeente ligt neemt de gemeente ook een verantwoording op zich ten aanzien van onder andere vergunningen verlening, eventueel overlast, handhaving, etc.

Mochten bedrijven op de bestaande terreinen uit hun jas groeien, dan hebben ze binnen Midden-Delfland de mogelijkheid om zich te vestigen op de Harnaschpolder. Er is wel een verschil in grondprijs. De grondprijs in de Harnaschpolder is over het algemeen hoger dan op bestaande terreinen. Dit wordt onder andere ingegeven doordat het een nieuwe A-locatie betreft met een uitstekende ontsluiting en routing.

Voor sommige terreinen, waar dit een bevordering is voor de ruimtelijke kwaliteit, biedt de gemeente de mogelijkheid om 'transformatie' toe te passen. De locaties waarop dit mogelijk is, zijn nader verwoord in het LOP® 2025 en de Structuurvisie Midden-Delfland 2025. De ruimte die met 'transformaties' mogelijkwijs onttrokken wordt aan het areaal aan bedrijfsterreinen zal in beginsel elders in de gemeente Midden-Delfland, buiten de reeds geplande bedrijventerreinen, worden gecompenseerd. Dit overeenkomstig het provinciaal beleid. De gemeente Midden-Delfland is wel van mening dat mocht een dergelijke situatie zich gaan voordoen, het uitgangspunt van compensatie binnen de gemeentegrenzen op regionaal niveau aan de orde gesteld wordt. De nu ontstane situatie waarin veel bedrijventerreinen in de gehele regio te kampen hebben met het wegtrekken van bedrijven en de daarop volgende leegstand geeft hier nadrukkelijk aanleiding toe.

Om de verouderingsproblematiek aan te pakken en de ruimtebehoefte inzichtelijk te maken wordt in overleg met het bedrijfsleven per betrokken bedrijventerrein in kaart gebracht wat de mogelijke aandachtspunten zijn waar ondernemers tegen aan lopen. Te beginnen met de terreinen waarbij op voorhand al enkele aandachtspunten zijn geconstateerd. Op basis van de inventarisatie wordt gekeken wat mogelijke oplossingsrichtingen zijn en wat voor middelen nodig zijn om deze oplossingsrichtingen te realiseren.

Bedrijventerreinen

Resumerend:

- *De Harnaschpolder biedt ruimte voor regionale vraag naar nieuwe bedrijfsgrond.*
- *Bestaande bedrijventerreinen kennen geen uitbreidingsmogelijkheden.*
- *Bij groeiambities die op de huidige locaties niet te verwezenlijken zijn kunnen bedrijven zich verplaatsen naar de Harnaschpolder of andere bedrijventerreinen in de omgeving.*
- *Transformatie van bestaande terreinen is een mogelijkheid, waarbij gekeken wordt of deze vierkante meters gecompenseerd moeten worden.*
- *De verouderingsproblematiek van de terreinen wordt in overleg met het bedrijfsleven besproken en inzichtelijk gemaakt.*

3.2.3 Dorpen

Wat is er nu en wat zijn de ontwikkelingen?

De drie dorpen Den Hoorn, Schipluiden en Maasland en de buurtschappen 't Woudt en De Zweth hebben ieder hun eigen karakter. De dorpen kennen reeds diverse vormen van bedrijvigheid. Hier wordt ingegaan op kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten. Hoofdstuk vier zal zich toespitsen op detailhandel en de centrumontwikkelingen.

Wat is de visie van de gemeente?

Om de dorpen verder te ontwikkelen tot vitale dorpen worden economische initiatieven gefaciliteerd door in de (woon)omgeving passende bedrijvigheid planologische ruimte te bieden in haar bestemmingsplannen. Te denken valt aan 'aan huis gebonden beroepen' en in sommige gevallen horeca, dienstverlening, etc. Voor de dorpen Schipluiden en Maasland zijn, in lijn met Vitale Dorpen, reeds ruimere mogelijkheden geboden in de bestemmingsplannen die in 2008 en 2009 zijn vastgesteld. Bij de ontwikkeling van nieuwe bestemmingsplannen wordt dit uitgangspunt iedere keer meegenomen.

Hieronder is een voorbeeld gegeven van een gebruiksvoorschrift uit het vigerend bestemmingsplan Schipluiden, waarmee het toegestaan wordt aan huis gebonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten te ondernemen.

- ***Specifieke gebruiksvoorschriften***

Op deze gronden (Wonen) is het gebruik toegestaan van gedeelten van hoofdgebouwen, inclusief aan- en uitbouwen, voor aan-huis-gebonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten, voor zover:

- het aan-huis-gebonden beroep of kleinschalige bedrijfsmatige activiteit door de bewoner van het desbetreffende pand wordt uitgeoefend;
- het vloeroppervlak ten behoeve van aan-huis-gebonden beroepen en de kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten niet groter is dan 25% van het vloeroppervlak van het hoofdgebouw, inclusief aan- en uitbouwen, met een maximum van 40 m²;
- ten behoeve van de kantoor- en praktijkruimten en de kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten in voldoende parkeergelegenheid wordt voorzien;
- de kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten geen nadelige invloed hebben op de normale afwikkeling van het verkeer en niet gepaard gaan met horeca en detailhandel, uitgezonderd beperkte verkoop die ondergeschikt is aan de uitoefening van de betrokken kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten.

Dorpen

Resumerend:

- *In de dorpen worden mogelijkheden geboden om aan huis gebonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten uit te voeren, mits voldaan wordt aan een aantal randvoorwaarden.*
- *Dit uitgangspunt wordt ruimtelijk gefaciliteerd in de gemeentelijke bestemmingsplannen.*

3.2.4 Agrarisch kerngebied

Wat is er nu en wat zijn de ontwikkelingen?

Het agrarisch kerngebied in Midden-Delfland is het domein van de veehouderijsector, agrarisch aanverwante bedrijven en de recreatieve sector. De ambities van de gemeente ten aanzien van het agrarisch kerngebied zijn nadrukkelijk verwoord in Midden-Delfland® 2025 en het LOP® 2025: *In 2025 is Midden-Delfland een open, agrarisch cultuurlandschap met bijzondere landschappelijke kwaliteiten, waar dorpen en steden naadloos op de groene ruimte aansluiten, waar het water verbindt en uitnodigt tot vele vormen van recreatie, waar natuur en cultuurhistorie op vele wijzen beleefd kunnen worden.* Deze ambitie is ook steeds meer zichtbaar in de praktijk. De (melk)veehouderijsector is de drager van het karakteristieke landschap en steeds meer ondernemers, zo ook enkele agrariërs, houden zich bezig met het versterken van de recreatieve structuur in het gebied. Binnen de gemeente Midden-Delfland, Hof van Delfland en de Metropoolregio wordt het agrarisch kerngebied dan als zeer waardevol ervaren. Dit uit zich in vele en grote investeringen om het gebied aantrekkelijker en toegankelijker te maken.⁶

Naast bedrijven die vallen in het domein van de veehouderijsector, agrarisch aanverwante bedrijven en de recreatieve sector, zijn er in het agrarisch kerngebied op dit moment ook diverse bedrijven actief die hier niet onder vallen. Dit zijn vaak bedrijven die daar vanuit oudsher gevestigd zijn. Functioneel gezien zijn deze bedrijven niet strikt gebonden aan het agrarisch kerngebied. Zij kunnen bijvoorbeeld ook functioneren op een bedrijventerrein en soms zelfs in een dorp. Toch kennen diverse bedrijven een uitbreidingswens.

⁶ Hoofdstuk 5 gaat uitgebreid in op het thema landschap.

Wat is de visie van de gemeente?

Om de hiervoor beschreven ambitie uit Midden-Delfland® 2025 en het LOP® 2025 te verwezenlijken is het van groot belang om de ruimtelijke kaders voor het agrarisch kerngebied te bepalen. Enerzijds om de bestaande kwaliteiten te beschermen. Anderzijds om gewenste ontwikkelingen die het agrarisch kerngebied versterken mogelijk te maken. Uiteindelijk doel: een landschap waarin burger, agrariër, stedeling en natuurliefhebber de ruimte hebben om te wonen, te werken en te recreëren, op een economisch, ruimtelijk en natuurlijk verantwoorde wijze.

Momenteel wordt het bestemmingsplan Buitengebied Gras opgesteld. Dit zal in 2013 worden voorgelegd aan de gemeenteraad. De uitgangspunten van dit bestemmingsplan komen voornamelijk voort uit het LOP®2025 en bieden mogelijkheden voor economische ontwikkeling die passend zijn bij het buitengebied van Midden-Delfland. Een tweetal voorbeelden:

- In het bestemmingsplan wordt meer ruimte geboden aan de veehouderijsector voor het ontplooiën van nevenactiviteiten.
- Het bestemmingsplan laat meer ruimte toe voor functiewijzigingen van vrijkomende agrarische bebouwing, ook voor economische functies. Voorwaarde daarbij is dat de vervolgfunctie past in de gedachte van Midden-Delfland®2025.

Zoals gezegd, het agrarisch kerngebied blijft het domein van de veehouderijsector, agrarisch aanverwante bedrijven en de recreatieve sector. Bedrijven die nu in het agrarisch kerngebied zijn gevestigd, maar niet tot deze categorieën behoren mogen zich beperkt uitbreiden. Dit om het landschap te beschermen. Deze beperkingen worden enerzijds door de gemeente opgelegd op basis van Midden-Delfland® 2025 en het LOP® 2025. Anderzijds leggen ook hogere overheden, zoals de Provincie Zuid Holland, beperkingen op om zo het open agrarisch cultuurlandschap van onder andere Midden-Delfland te behouden en om te voorkomen dat er functies in het agrarisch kerngebied ontstaan die daar in beginsel geen enkele relatie mee hebben.

Een belangrijk ruimtelijk beleidskader waar de gemeente mee te maken heeft is de Verordening Ruimte van de Provincie. Hieronder is een uitsnede weergegeven inzake uitbreidingen in het buitengebied:

Lid 1 geen verstedelijking buiten de bebouwingscontouren

Bestemmingsplannen voor gronden buiten de bebouwingscontouren (zoals aangegeven op kaart sluiten bestemmingen uit die nieuwvestiging of uitbreiding van stedelijke functies, intensieve recreatieve functies of bebouwing voor extensieve recreatieve functies mogelijk maken.

Lid 3 bestaande stedelijke functies buiten de bebouwingscontouren

In afwijking van en in aanvulling op het bepaalde in lid 1 dienen bestemmingsplannen die betrekking hebben op bestaande stedelijke functies in het gebied buiten de bebouwingscontouren (aangegeven op kaart 1) bepalingen te bevatten die voorzien in of in overeenstemming zijn met de volgende regels:

- a. bestaande niet-agrarische bedrijven en nietvolwaardige agrarische bedrijven mogen eenmalig worden uitgebreid met ten hoogste 10% van de inhoud;
- b. agrarisch aanverwante bedrijven mogen eenmalig worden uitgebreid met ten hoogste 10% van de inhoud, of 30% indien verplaatsing naar een bedrijventerrein niet mogelijk is en maatregelen worden getroffen voor een zorgvuldige landschappelijke inpassing;
- c. de door de gemeente te bepalen maximale omvang van bestaande burgerwoningen en recreatiewoningen, alsmede de bijbehorende erfbebouwing;
- d. nieuwe bedrijfswoningen bij niet-agrarische bedrijven, agrarisch aanverwante bedrijven en niet-volwaardige agrarische bedrijven worden uitgesloten;
- e. verplaatsing van een bestaande stedelijke functie naar een nieuwe locatie is mogelijk indien per saldo de ruimtelijke kwaliteit verbetert en de bebouwing en de verharding op de oorspronkelijke locatie wordt verwijderd zonder toepassing van 'ruimte voor ruimte';

Voor bedrijven in het agrarisch kerngebied die functioneel gezien niet passen in het agrarisch kerngebied en uit hun jas groeien en een grotere uitbreidingsbehoefte kennen dan de Provincie toestaat, is verplaatsing naar een bedrijventerrein, bijvoorbeeld de Harnaschpolder, het uitgangspunt. De grondprijs is vaak een barrière. Voor enkele locaties in het agrarisch kerngebied, waar dit een bevordering is voor de ruimtelijke kwaliteit, biedt de gemeente de mogelijkheid om 'transformatie' toe te passen. De locaties waarop dit mogelijk is, zijn nader verwoord in het LOP® 2025.

Agrarisch kerngebied

Resumerend:

- *Het agrarisch kerngebied is het domein van de veehouderijsector, agrarisch aanverwante bedrijven en de recreatieve sector.*
- *Het bestemmingsplan Gras biedt meer 'bewegingsruimte' voor deze typen bedrijven, zowel functioneel als omvang.*
- *Bedrijven die niet passen binnen het genoemde domein kunnen gewoon hun bedrijfsvoering blijven uitoefenen, maar kunnen slechts beperkt uitbreiden.*
- *Mocht uitbreiding niet mogelijk zijn is verplaatsing naar een bedrijvenlocatie het uitgangspunt. Transformaties van dergelijke bedrijven behoren op sommige locaties tot de mogelijkheden.*

3.2.5 Poorten

In Midden-Delfland® 2025 wordt aangegeven dat de Poorten van Midden-Delfland, die op het snijvlak liggen van stad en land, zorgen voor de herkenbaarheid van het gebied. Poorten zijn concentratiepunten van verkeer, horeca, recreatie en ondernemerschap. Ze bieden parkeervoorzieningen, waarna de bezoeker te voet, via het water, per fiets gebied ingaat. Ze bieden informatie over toeristische en recreatieve voorzieningen, over de natuur en cultuurhistorie van Midden-Delfland. Poorten kunnen ook een recreatieve verblijfsfunctie hebben.

Er zijn in de Hof van Delfland momenteel vijf poorten in ontwikkeling, waarvan twee op grondgebied van de gemeente Midden-Delfland, namelijk de Buitenplaats Op Hodenpijl en de Maaslandse Poort. Deze twee poorten hebben als doel om de inwoner uit de stad het gebied in te laten trekken.

- *Poort Op Hodenpijl*: De hier te ontwikkelen Buitenplaats ligt aan de Gaag, tegenover het kerkje Op Hodenpijl bij Schipluiden. Bedoeling is hier de gebouwen te restaureren en met fruitbomen, biologische moestuin en kleinvee (varkens en kippen) inwoners uit de stad kennis te laten maken met het oorspronkelijke (boeren-)leven op deze buitenplaats. Er worden rondleidingen gegeven, er komt ruimte voor workshops en in de terug te brengen 'hooiberg' wordt een kleinschalig informatiepunt gerealiseerd. Daarnaast zal er een Toeristisch overstappunt (TOP) komen.
- *Maaslandse Poort*: De Maaslandse Poort vormt een samenhangende gebiedsontwikkeling waarbij plannen van verschillende partijen (ondernemers, recreatieschap en gemeenten) aan elkaar worden verbonden en goed zijn verankerd. Samenwerking met de gemeente Maassluis staat centraal. De Maaslandse Poort wordt een aantrekkelijk recreatief transferium. Het transferium vormt een verbinding tussen het stedelijk- en het landelijk gebied. Niet alleen is de poort via de snelweg A20 snel bereikbaar, maar ook vanuit de oude linten vanuit Maassluis en het dorp Maasland. De plannen van ondernemers zijn de basis voor de ontwikkeling van deze poort. Recreatieve verbindingen worden

verbeterd, zo wordt de mogelijkheid van een waterverbinding tussen de Noordvliet en de Boonervliet onderzocht. Tevens wordt de openbare ruimte opnieuw ingericht (inclusief het vrachtwagenparkeerterrein).

De gemeente Midden-Delfland denkt actief mee bij de totstandkoming van de Poorten, voert overleg met andere instanties en organisaties en zet zich in voor het binnenhalen van externe fondsen/subsidies om zo de haalbaarheid te bevorderen. De gemeente is daarnaast bereid om planologische medewerking te verlenen aan passende functies.

De ontwikkeling van een Poort blijft maatwerk, gezien veel afhankelijk is van o.a. de locatie, de eigendomsverhoudingen, de gewenste functies, etc. De rol van de gemeente Midden-Delfland varieert van faciliteren tot en met investeren, afhankelijk van de feitelijke omstandigheden en de gewenste doelstellingen.

Poorten

Resumerend:

- *De ontwikkeling van een Poort is maatwerk.*
- *De gemeente zet zich in op de volgende wijzen: meedenken, overleg voeren met belanghebbenden, subsidies aanvragen, planologische medewerking verlenen en investeren. Een en ander afhankelijk van de feitelijke omstandigheden en gewenste doelstellingen.*

Creatieve sector groeit door tijdens recessie

MARC LAAN

AMSTERDAM – Het aantal banen in de creatieve industrie in e regio Amsterdam blijft ook tijdens de economische recessie groeien. Begin 2009 werkten bijna vierduizend mensen meer in deze sector dan een jaar eerder.

De groei van de creatieve sector is daarmee de grootste sinds dertien jaar, zo blijkt uit de *Monitor Creatieve Industrie*, die het college van b. en w. gisteren heeft vastgesteld.

In de creatieve industrie werkten in januari dit jaar bijna 38.000 mensen: kunstenaars, modeontwerpers, journalisten, tv-makers, softwareontwikkelaars en creatieve dienstverleners.

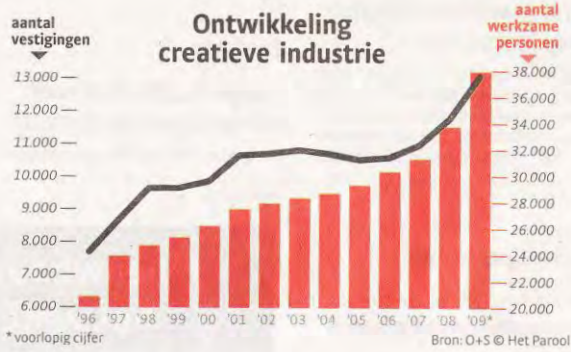
In 2008 groeide deze sector in Amsterdam 11,2 procent. Het aantal bedrijven dat zich inschreef bij de kamer van koophandel groeide 16,2

procent. De creatieve branche neemt daarmee 7,6 procent van de economie in de hoofdstad voor zijn rekening.

De sterke groei van het aantal werkenden in deze sector hoeft niet perse goed nieuws te zijn, reageert wethouder Carolien Gehrels (Bedrijven). "De toename kan er ook op wijzen dat voormalige werknemers na het kwijtraken van hun baan als zelfstandige ondernemer aan de slag zijn gegaan."

Gehrels ziet nog een andere verklaring van de sterke groei: "Door het toenemend aantal broedplaatsen voor startende bedrijven huren ondernemers die tot nog toe thuis op zolder werkten vaker een kantoor. Dat kan goed zijn voor de werkgelegenheid, als zij bijvoorbeeld een secretaresse aannemen."

Al sinds 1996 komen er jaarlijks gemiddeld 4,3 procent creatieve banen bij. In de rest van de stadseco-

nomie groeide de werkgelegenheid de helft minder: met 2,6 procent.

Het meeste werk kwam er bij in de kunstensector. Het grootste banenverlies deed zich tussen 2001 en 2006 voor bij de kranten en de entertainmentindustrie. Tv levert de

laatste tijd juist meer banen op.

Amsterdam trekt steeds meer modeontwerpers. Op dit moment zijn er 570 als ondernemer aan de slag, de meesten als eenmanszaak in het Centrum en Amsterdam-Zuid. Dat komt neer op een toename met bij-

na de helft in vier jaar tijd. Gehrels ziet hierin de bevestiging dat de gemeente er goed aan heeft gedaan zich een aantal jaren geleden sterk te maken voor Amsterdam als modestad.

De creatieve industrie blijkt zeer gevoelig voor schommelingen in de economische conjunctuur. Na aanvankelijk snelle groei tijdens de hoogconjunctuur halverwege de jaren negentig, slonk het aantal creatieve banen in de economisch sombere jaren tussen 2001 en 2006.

De cijfers voor januari 2009 laten nog steeds groei zien. Omdat het om voorlopige cijfers gaat, is de verwachting dat de groei in werkelijkheid lager zal uitvallen.

De gunstige cijfers zijn voor de gemeente geen reden extra geld uit te trekken om de creatieve sector verder te stimuleren. Gehrels: "Het bestaande beleid wordt tot in 2010 voortgezet."

3.2.6 Kenniseconomie en creatieve sector

De hiervoor genoemde werklocaties richten zich op grondgebonden economische activiteiten. De ruimte in Midden-Delfland is echter een schaars goed. Dit is ook goed te merken aan de gemaakte beleidskeuzes voor de diverse werklocaties.

Naast de grondgebonden economische activiteiten die Midden-Delfland kent, wordt er vanuit het bedrijfsleven ook aandacht gevraagd voor het stimuleren van kennisintensieve bedrijven en de creatieve sector.⁷ Dat dit soort bedrijven niet alleen in steden, maar ook in plattelandsgemeenten kunnen gedijen blijkt uit het feit dat in de krimpregio's in het noorden van het land en in Limburg de creatieve sector een nieuwe impuls geeft aan de plattelandseconomie.⁸ De landschappelijke kwaliteiten inspireert creatievelingen en kleine bedrijven, en de aanwezigheid van goedkope en beschikbare huisvesting (leegstand van oude schoolgebouwen, winkels of bedrijfspanden) zorgt ervoor dat ze zich makkelijk kunnen vestigen.

In de werkgelegenheidscijfers van de afgelopen jaren en in de diverse concrete aanvragen die de gemeente in het verleden heeft ontvangen is de trend van grondgebonden economische activiteiten naar steeds meer kennisintensieve en creatieve bedrijven nog niet direct zichtbaar. Mocht deze trend in de komende periode toch zichtbaar worden dan wil Midden-Delfland deze economische activiteiten wel kunnen ondersteunen. Dit vanuit haar faciliterende en verbindende rol.

Faciliterende rol

Midden-Delfland kent zeer weinig leegstand. Hierdoor zal het natuurlijk verloop van een grondgebonden economie naar een meer kenniseconomie in Midden-Delfland minder vanzelfsprekend gaan. Om dergelijke bedrijven toch te faciliteren raakt men daarom weer het snijvlak van de werklocaties en de ruimtelijke ordening.

De gemeente Midden-Delfland wil de mogelijkheid bieden om in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen ook een 'bundeling van' kennisintensieve en creatieve bedrijven te faciliteren. Dit wordt bijvoorbeeld nader uitgewerkt in het bestemmingsplan gras. Naast vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen ziet de gemeente mogelijkheden in Poortlocaties om kennisintensieve bedrijven en de creatieve sector te huisvesten. De gemeente verwacht van ondernemers en organisaties inzet om te komen met goede initiatieven.

⁷ Hiermee wordt bedoeld beroepen en bedrijfstypen gericht op de exploitatie van kunstzinnigheid en intellectueel eigendom. Te denken valt aan sectoren als beeldende kunst, ambachten, muziek, reclame, vormgeving en softwareontwikkeling.

⁸ <http://m.binnenlandsbestuur.nl/nieuws/creatieve-sector-gedijt-in-krimpregio-s.27531.lynxk>

Verbindende rol

Bedrijven in de kennisintensieve en creatieve sector hebben baat bij een actief netwerk. Het samenkomen van verschillende bedrijven, uit verschillende disciplines, die elkaar vinden kan tot nieuwe samenwerkingsverbanden en innovatieve producten leiden. De gemeente wil in overleg met het bedrijfsleven bepalen waar de vraag zit en op basis daarvan bepalen welke concrete acties in gang gezet kunnen worden. Te denken valt aan het organiseren van themabijeenkomsten. De bedrijfscontactfunctionaris die is aangesteld, zoals later in dit hoofdstuk wordt toegelicht, vervult hierin een actieve rol. Ook voor dit 'verbindingsvraagstuk' verwacht de gemeente een actieve inzet van de ondernemers en organisaties in Midden-Delfland.

Kenniseconomie en creatieve sector

Resumerend:

- *De groei van de kenniseconomie en de creatieve sector vindt ook steeds meer plaats in het landelijk gebied.*
- *In Midden-Delfland is deze trend nog niet concreet zichtbaar.*
- *De gemeente staat, mocht deze trend zich voor gaan doen, open om bedrijven en ondernemers te faciliteren en te verbinden. Van ondernemers en organisaties wordt hierin een actieve inzet verwacht.*

3.3 Voorzien in goede bereikbaarheid

Het ontsluiten van de diverse werklocaties middels een goede bereikbaarheid is een blijvend aandachtspunt. Dit geldt voor zowel de bereikbaarheid van Midden-Delfland naar de regio, als wel de bereikbaarheid binnen Midden-Delfland. De gemeente schenkt in de komende periode haar aandacht aan o.a. de volgende ontwikkelingen:

- *De N468.* De gemeente heeft de ambitie om de N468 tussen Maasland en Schipluiden te downgraden om de weg minder aantrekkelijk te maken voor doorgaand verkeer. Hierdoor ontstaat er meer ruimte voor bestemmingsverkeer, waaronder bestemmingsverkeer voor aanwezige ondernemers. De gemeente ambieert ook dat de N468 wordt open gesteld voor zwaarder bestemmingsverkeer (>20 ton) zodat ondernemers aan de N468 beter uit de voeten kunnen. Dit vraagt wel extra aandacht voor het beheer en onderhoud. De gemeente is hierover in gesprek met de Provincie en het Hoogheemraadschap van Delfland.
- *De N223.* Voor de N223 worden plannen opgesteld om tot een duurzame veilige inrichting te komen. Deze plannen hebben onder andere invloed op de aansluiting van de Molenlaan en 't Woudt op de N223 en raakt daarmee ook diverse ondernemers. Naar verwachting zal de uitvoering in 2014/2015 plaatsvinden.
- *A4.* De A4 wordt in de komende jaren aangelegd en zal gereed zijn in 2015. De uitvoering van de A4 moet zorgen voor een ontlasting van het bestaande wegennet in Midden-Delfland en zorgt voor een robuuster regionaal wegennetwerk.
- *Nieuwe westelijke oeververbinding.* De gemeente Midden-Delfland blijft zich samen met diverse andere gemeenten en organisaties sterk maken, voor de komst van de Oranjetunnel in plaats van de Blankenburgtunnel. De Oranjetunnel biedt in onze optiek de beste versterking voor de bereikbaarheid en leefbaarheid van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag. Mocht het Rijk besluiten de

Blankenburgtunnel aan te leggen, dan denkt de gemeente Midden-Delfland uiteraard constructief mee.

- *MIRT Verkenning.* Bij de MIRT (Meerjarenplanning Infrastructuur Ruimte en Transport) Haaglanden staat de vraag centraal op welke wijze de infrastructuur en ruimte in het Stadsgewest Haaglanden op de lange termijn moet worden ingericht om de stad bereikbaar te maken en te houden. Uiteindelijk is gekozen voor een variant waarbij de ringstructuur van wegen in en om Den Haag wordt aangepakt. De A4 zal tussen Rijswijk en Leidschendam een gescheiden systeem van hoofd- en parallelrijbanen krijgen. Een deel van de kruisingen op de N211 en N14 zal ongelijkvloers worden gemaakt, waaronder ook de kruisingen met de Laan van Wateringse Veld en met de Veilingroute.
- *Hoopolderweg.* De Hoopolderweg is de nieuwe regionale wegverbinding tussen de aansluiting Den Hoorn op de A4 en de Westlandseweg in Delft. Deze nieuwe wegverbinding moet de nu nog drukke Woudseweg, Hoornseweg en Buitenwatersloot in Den Hoorn en Delft ontlasten en Delft beter bereikbaar maken vanuit het Westland en Midden-Delfland. Door de vermindering van de verkeersdruk kan de weg verkeersveilig worden ingericht voor fietsers. De openstelling van deze weg is voorzien in 2016.
- *Aanpakken sluipverkeer.* Het aanpakken van sluipverkeer blijft een actueel onderwerp. Het handelen van de gemeente vindt haar basis in het convenant Sluipverkeer dat in 2004 door vijf gemeenten is getekend.
- *Dijkhoornseweg.* In overleg met ondernemers is de uitvoering van de Dijkhoornseweg naar voren gehaald. Eind 2012 is het project start klaar. Bij de plannen is een doorkijk gemaakt naar de langere termijn, zodat het project ook aansluit op toekomstige plannen en werkzaamheden in de omgeving.

Deze ontwikkelingen hebben vanuit economisch perspectief een belangrijke impact op de bereikbaarheid van Midden-Delfland en de regio. Voor deze projecten is samenwerking tussen en een goede verstandhouding met andere overheidsinstanties een vereiste. Zo zijn de N468 en de N223 provinciale wegen en de A4 en de westelijke oeververbinding Rijkswegen. Bij de uitvoering van infrastructurele projecten kunnen tijdelijke belemmeringen ontstaan voor ondernemers en de bereikbaarheid. Om eventuele belemmeringen zo min mogelijk te houden worden de ondernemers/ondernemersorganisaties in een vroeg stadium betrokken.

De gemeente Midden-Delfland hecht naast de fysieke bereikbaarheid ook belang aan de digitale ontsluiting. Daarom is in 2012 gestart met het aanleggen van een glasvezelnetwerk in de dorpskernen Schipluiden, Maasland en Den Hoorn. De aanleg van het glasvezelnetwerk is een voorbeeld van hoe we een impuls willen geven aan de economische en sociale leefbaarheid van Midden-Delfland. Het glasvezelnetwerk biedt kansen om telewerken, nieuw ondernemerschap, onderwijs en zorg op afstand verder te stimuleren. Het buitengebied is niet van glasvezel voorzien.

Bereikbaarheid

Resumerend:

- *Goede regionale en lokale bereikbaarheid van de diverse werklocaties vraagt blijvende aandacht.*
- *De bereikbaarheid van Midden-Delfland en de regio moet in balans zijn met het cultuurhistorisch landschap van Midden-Delfland*
- *De lagenbenadering is een belangrijk uitgangspunt voor nieuwe ondernemers. Nieuwe bedrijven dienen rekening te houden met de aanwezige infrastructuur en haar capaciteit.*

3.4 Voorzien in maatschappelijk verantwoord ondernemen

Het begrip duurzaamheid wordt voor veel verschillende elementen gebruikt. Ook Midden-Delfland maakt gebruik van dit begrip. Duurzaamheid staat echter voor veel mensen synoniem aan aspecten ten aanzien van het milieu. Beperken van de CO₂ uitstoot, kringloopbenadering, beperken van het gebruik van fossiele brandstoffen, etc. Midden-Delfland heeft deze elementen hoog in het vaandel staan en heeft daar in de afgelopen periode ook uitvoering aangegeven. Te denken valt aan de LED-verlichting in de openbare ruimte, het nieuwe gemeentehuis dat CO₂ neutraal is, het project Duurzaam Boer blijven dat streeft naar een kringloopbenadering voor de boeren, de Duurzaam Ondernemen Scan in 2010, de Duurzaamheidsmanifestatie in 2011, het aanbieden van de Milieubarometer en de Ondernemersaward Cittaslow Midden-Delfland.

Omdat duurzaamheid en duurzaam ondernemen in onze optiek verder gaat dan de relatie met het milieu, kiezen we hier voor het begrip Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). MVO betekent ondernemen met aandacht voor het milieu, de medewerkers en mensen in de samenleving en natuurlijk een gezond bedrijfsrendement. We merken dat veel ondernemers zich vaak al, onbewust, bezig houden met maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Als gemeente willen wij ondernemers op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen informeren, inspireren en samenbrengen. Dit doen wij door:

- Informatie over MVO op het digitale ondernemersloket te ontsluiten.
- In samenwerking met de Kamer van Koophandel een digitale nieuwsbrief op te stellen met MVO als thema.
- Bij de ondernemersaward Cittaslow Midden-Delfland het thema Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen integraal mee te nemen.
- Het bedrijfsleven aan te laten takken op het internationale Cittaslow Netwerk. Dit door ondernemers bewust te maken van het bestaan van dit netwerk en hierover helder te communiceren.

- Een thema-bijeenkomst te organiseren met MVO als thema. Te vergelijken met de Duurzaamheidsmanifestatie in 2011.
- Aan te sluiten bij het traject Covenant of Mayors.⁹

Aanbestedingsbeleid

Een belangrijk onderdeel van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is aandacht voor de mensen in de samenleving en dat iedereen mee kan doen. Het hebben van een baan draagt hier voor een groot deel aan bij. Naast de traditionele wijzen waarop gemeenten omgaan met mensen die werkloos zijn of mensen die vallen onder de Wet Sociale Werkvoorziening kan een gemeente ook haar steentje bijdragen door in aanbestedingen sociale voorwaarden op te nemen. Een voorbeeld is dat in een aanbesteding als aanvullende eis wordt gesteld dat men een bepaald percentage mensen inzet met kenmerken zoals langdurig werkloos, uitkeringsgerechtigd, student, etc.

Onderzocht wordt hoe social return in het gemeentelijk aanbestedingsbeleid kan worden opgenomen. Uitgangspunt is dat het zowel economisch als maatschappelijk verantwoord is. Essentiële vragen daarbij zijn, wat is er mogelijk, wat kost het en wat levert het op?

Een ander belangrijk onderdeel van aanbesteden door de gemeente is de wijze waarop gegund wordt. De twee meest voorkomende methoden zijn:

- De laagste prijs
- De economisch meest voordelige inschrijving (EMVI)

De economisch meest voordelige inschrijving houdt in dat niet enkel gekeken wordt naar de prijs, maar dat ook nog andere kwaliteitsaspecten van belang zijn. Te denken valt aan duurzaamheid, projectbeheersing, publieksgerichtheid, etc. De gemeente Midden-Delfland besteedt bij voorkeur aan op basis van dit principe. Dit voornemen wordt nader uitgewerkt in het gemeentelijk aanbestedingsbeleid.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Resumerend:

- *Maatschappelijk verantwoord ondernemen is een gedachtegoed dat uitstekend aansluit bij Cittaslow Midden-Delfland.*
- *De gemeente Midden-Delfland heeft een ambitie om ondernemers op dit onderwerp te informeren, te inspireren en samen te brengen.*
- *Maatschappelijk verantwoord ondernemen komt steeds meer tot uitdrukking bij opdrachten en aanbestedingen, zo ook in de gemeente Midden-Delfland, en biedt daarom kansen aan ondernemers in Midden-Delfland om zich te onderscheiden.*

⁹ Een internationale beweging die is ontstaan op initiatief van een aantal lokale overheden om op milieugebied een meer ambitieuze doelstelling na te streven dan de Europese Unie voorstelt. Meer informatie is te vinden op de website: www.burgemeestersconvenant.eu

3.5 Voorzien in goede dienstverlening

Ondernemers in Midden-Delfland hebben regelmatig te maken met de gemeente, voor nieuwe initiatieven, vergunningen, ruimtelijke ontwikkelingen. Een goede en heldere dienstverlening is belangrijk. Dit is ook verwoord in het dienstverleningsconcept van de gemeente, waarbij specifiek ingegaan wordt op contact met ondernemers.

De gemeente Midden-Delfland is structureel bezig met het verbeteren van haar dienstverlening richting ondernemers. Hiertoe is in 2009 een bedrijfscontactfunctionaris aangesteld. Deze is de spil tussen de gemeentelijke organisatie en individuele ondernemers en het georganiseerd bedrijfsleven. De bedrijfscontactfunctionaris zet zich de komende perioden in voor de volgende activiteiten:

- Continueren van digitale nieuwsbrieven voor ondernemers
- Het uitbreiden van het (digitaal) gemeentelijk loket
- Het opstellen van een vergunningwijzer.
- Mede organiseren en voorbereiden periodieke bestuurlijke overleggen gemeente – bedrijfsleven.
- Continueren bedrijfsbezoeken door het college / collegeleden en betrokken medewerkers.
- Doorzetten van deregulering

Deze activiteiten zullen in overleg met de ondernemersverenigingen en de Kamer van Koophandel plaatsvinden. Ook is de bedrijfscontactfunctionaris bij de gemeente een aanspreekpunt, naast de Kamer van Koophandel, voor startende ondernemers. Vanwege het beperkt aantal verzoeken van startende ondernemers

is er vooralsnog geen apart startersbeleid opgesteld. De gemeente ziet ook kansen voor het begeleiden van startende ondernemers bij bestaande ervaren ondernemers die hier welwillend tegenover staan.

Dienstverlening

Resumerend:

- *De gemeente is primair een dienstverlenende organisatie aan inwoners, organisaties en ondernemers.*
- *De bedrijfscontactfunctionaris vormt de spil tussen het bedrijfsleven en de gemeente.*

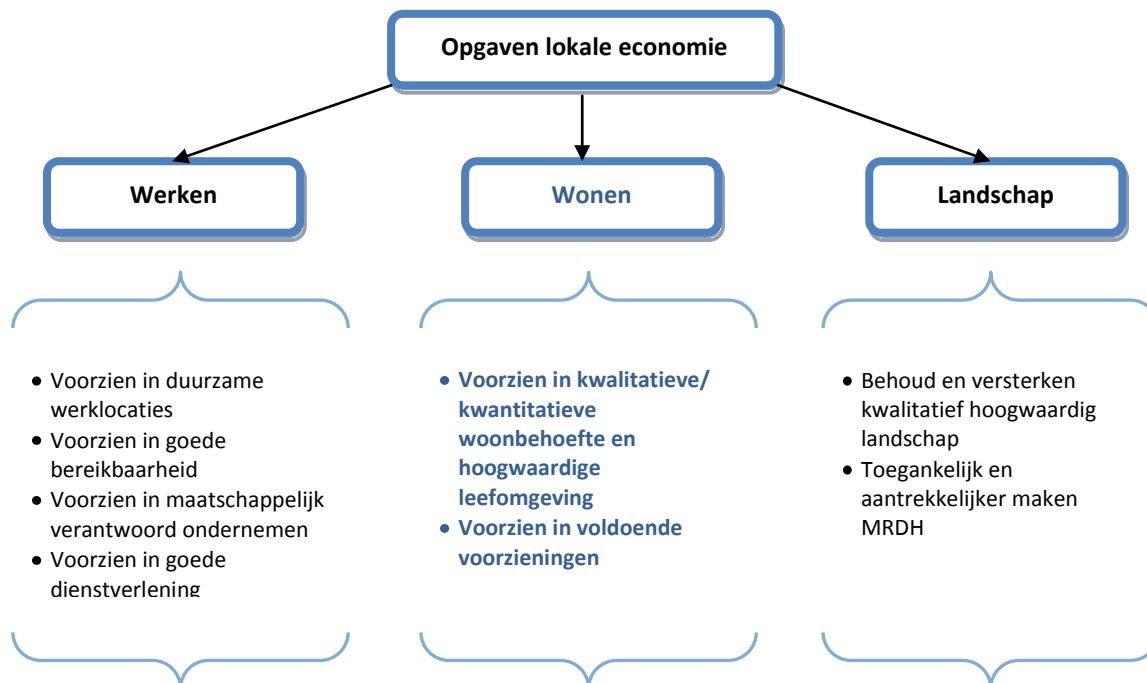
3.6 Conclusie thema werken

In dit hoofdstuk zijn op hoofdlijnen de gemeentelijke kaders weergegeven waarbinnen ondernemers in Midden-Delfland kunnen ondernemen. Het maakt inzichtelijk wat de gemeente op het gebied van werken in Midden-Delfland voorstaat. Eveneens zijn in dit hoofdstuk diverse activiteiten beschreven waar de gemeente zich de komende periode voor wil inspannen. Deze activiteiten zijn hieronder opgesomd.

Activiteiten	Tijdspad	Betrokken partijen
Bestemmingsplan Glas ter vaststelling voorleggen aan gemeenteraad	Medio 2013	O.a. LTO Glaskracht, ondernemers, bewoners
In overleg treden met partijen ten aanzien van ketenbenadering glastuinbouw	1 ^e helft 2013	Greenport Westland Oostland, LTO Glaskracht, gemeente Westland, Ondernemers
In kaart brengen van aandachtspunten op bestaande bedrijventerreinen en mogelijke oplossingsrichtingen.	2013/2014	Ondernemers, ondernemersverenigingen, KvK.
Bestemmingsplan Gras ter vaststelling voorleggen aan gemeenteraad	Medio 2013	O.a. Ondernemers, bewoners, LTO Delflands Groen
Digitale nieuwsbrieven voor ondernemers	Periodiek. 1 keer per kwartaal	-
Informatie over MVO ontsluiten op digitaal ondernemersloket	2012-2013	-
Digitale nieuwsbrief met MVO als thema	2 ^e helft 2013	-
Ondernemersaward Cittaslow	Periodiek. 1 keer per jaar	Ondernemers, ondernemersverenigingen, KvK.
Bedrijfsleven aan laten takken op Cittaslow netwerk	Continue proces	Ondernemers, ondernemersverenigingen
Thema bijeenkomst MVO	2 ^e helft 2013	Ondernemers, ondernemersverenigingen, KvK.
Aansluiten bij Covenant of Mayors	2012/2013	-
Aanbestedingsbeleid aanpassen met betrekking tot social return en EMVI	2013	KvK, ondernemersverenigingen.
Opstellen vergunningwijzer	2 ^e kwartaal 2013	KVK
Uitbreiden digitaal gemeentelijk loket	Continue proces	-
Bestuurlijke overleggen gemeente – bedrijfsleven	Periodiek.	Ondernemersverenigingen, KvK.
Deregulering	Continue proces	Ondernemers, ondernemersverenigingen, KvK.
Bedrijfsbezoeken door college / collegeleden	Periodiek	Ondernemers, ondernemersverenigingen.

Hoofdstuk 4. Wonen

Onderstaand figuur laat de opgaven zien, op het gebied van het thema wonen, waar we als gemeente Midden-Delfland mede voor aan de lat staan.

4.1 Wonen in Midden-Delfland

In Midden-Delfland is het goed wonen. Landelijk maar toch centraal gelegen in een stedelijke omgeving. Rust en drukte binnen enkele kilometers van elkaar. Midden-Delfland is dan ook een gewilde woongemeente. Dat is onder andere te zien aan de relatief hoge huizenprijzen in vergelijking met de regio.

De term woongemeente is hier bewust genoemd. De inwoners van Midden-Delfland *wonen* in Midden-Delfland. Ondanks de diverse werklocaties en voorzieningen, zoals weergegeven in het vorige hoofdstuk, werken en winkelen de inwoners voor een groot gedeelte buiten de gemeente. Onderstaande cijfers laten dit zien.

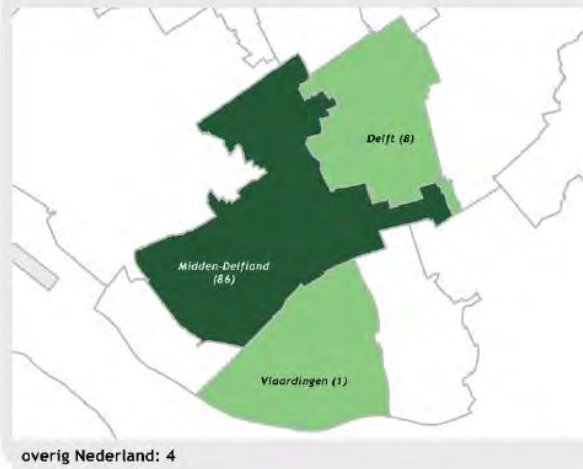
Pendel gegevens Midden-Delfland 2009

Woongebied Haaglanden											
	Den Haag	Delft	L-D	P-N	Rijswijk	W'naar	Westl.	Z'meer	Haagl.	Stadsr. R'dam	Overig NL
Werkgebied M-D	526	666	15	84	82	0	634	30	2.037	753	315

Werkgebied Haaglanden											
	Den Haag	Delft	L-D	P-N	Rijswijk	W'naar	Westl.	Z'meer	Haagl.	Stadsr. R'dam	Overig NL
Woongebied M-D	606	1.478	58	76	209	5	1.033	82	3.547	1.224	1.409

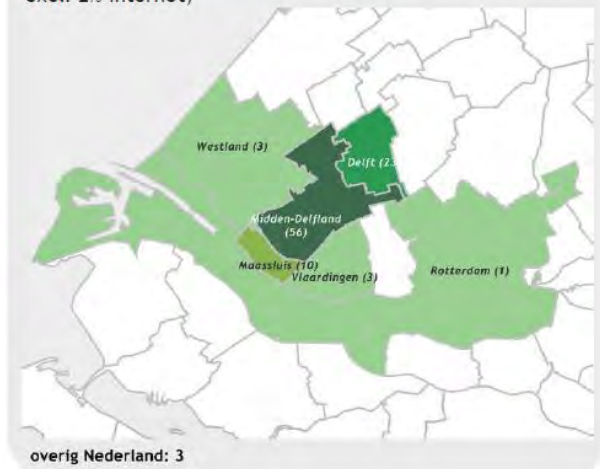
Dagelijkse artikelen

Waar komt omzet in Midden-Delfland vandaan (in %)

Dagelijkse artikelen

Waar gaan bestedingen uit Midden-Delfland naar toe (in %, excl. 2% internet)

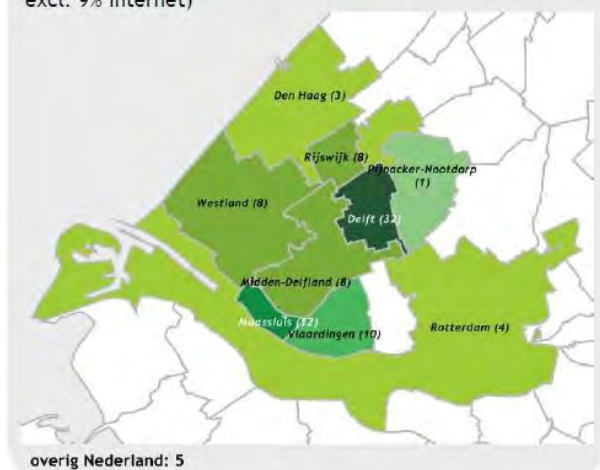
Niet-dagelijkse artikelen

Waar komt omzet in Midden-Delfland vandaan (in %)

Niet-dagelijkse artikelen

Waar gaan bestedingen uit Midden-Delfland naar toe (in %, excl. 9% internet)

**De uitkomsten uit het koopstromenonderzoek is gebaseerd op een kleinschalige enquête. De cijfers geven slechts een indicatie van de diversiteit en moeten niet als exacte percentages worden gebruikt.*

De opgave van de gemeente is om de kwaliteiten die Midden-Delfland bezit als woongemeente ook vast te houden naar de toekomst toe. Dit door het voorzien in een kwalitatieve en kwantitatieve woonbehoefte en het bieden van mogelijkheden voor voldoende voorzieningen. Beide zijn hier nader kort toegelicht.

4.2 Voorzien in voldoende kwalitatieve en kwantitatieve woonbehoefte en hoogwaardige leefomgeving

Om in deze opgave te voldoen heeft de gemeente Midden-Delfland reeds beleidsmatige stappen gezet. Een belangrijke stap was het opstellen van de Woonvisie Midden-Delfland 2025 in 2010. Deze woonvisie komt voort uit Behoud door Ontwikkeling en is gericht op het wonen in de dorpen. De woonvisie bevat een toekomstvisie en beleidsambities om de dorpen op een goede manier naar 2025 te leiden. In de woonvisie zijn de volgende accenten gelegd.

- We zetten in op het vergroten van de diversiteit in het woningaanbod, zodat inwoners in Midden-Delfland wooncarrière kunnen maken binnen de gemeente en zoveel mogelijk binnen het eigen dorp. Ook willen we mensen mogelijkheden bieden om zelf invloed uit te oefenen op de indeling of het ontwerp van de woning.
- We willen ruimte blijven bieden aan gezinnen, zeker als het (potentiële) gezinnen zijn die al een binding hebben met de gemeente (bijvoorbeeld hier opgegroeid).
- We willen de mogelijkheden voor lokale starters vergroten. Juist deze groep is van belang voor onze vitale dorpen en juist deze groep heeft nu te weinig mogelijkheden. Binnen de gevarieerde groep van starters leggen wij het accent op de groep van 21-30 jarigen met een redelijk inkomen en met de intentie om langdurig in Midden-Delfland te blijven wonen.
- We willen mensen met een (laag) middeninkomen een blijvend beter perspectief op de woningmarkt bieden. We zetten in op het beter bereikbaar maken van de koopsector. We hebben daarbinnen in het bijzonder aandacht voor starters.
- We willen mensen met een beperkt inkomen een blijvend beter perspectief op de woningmarkt bieden. Het gaat hier om de lage inkomens (de zogenaamde doelgroep) en de (lage) middeninkomens. Daarbij hebben we in het bijzonder aandacht voor de lokale starters. We zetten in op een sociale huurvoorraad van voldoende omvang en kwaliteit en het vergroten van de beschikbaarheid van sociale huurwoningen door stimuleren van de doorstroming.
- We spelen in op de vergrijzing door in een gevarieerd woonaanbod voor ouderen (accent op multredenwoningen) te voorzien in een woonomgeving met voldoende voorzieningen.
- Mensen met een zorgvraag (deels ouderen, deels mensen met een beperking) moeten zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Daarnaast willen we zorgen voor een voldoende aanbod aan beschermd en verzorgd wonen. Afstemming tussen wonen, zorg en welzijn is daarbij van belang. We voelen ons ook medeverantwoordelijk voor het huisvesten van kwetsbare groepen.
- We zetten in op energiebesparing voor alle inwoners, vanuit het oogpunt van duurzaamheid en ter beperking van de (toekomstige) woonlasten.

De woonvisie heeft op haar beurt weer input geleverd voor de Structuurvisie Midden-Delfland 2025. De structuurvisie zorgt ervoor dat de gewenste toekomst in een juridisch kader is vastgelegd. De Structuurvisie benoemt ten aanzien van wonen in Midden-Delfland de volgende belangrijke beleidsaspecten:

- Uitgaan van de kwaliteiten van Midden-Delfland en de specifieke karakters van de dorpen
- Behoud kleinschaligheid, rust en ruimte
- Bouwen voor doelgroepen; jonge gezinnen / lokale starters en ouderen
- Variatie in woonvormen; eengezinswoningen voor starters, (grondgebonden) nul-tredenwoningen en appartementen die passen in een dorp
- Flexibiliteit in de regelgeving
- Herontwikkeling en uitbreiding van sociale huur en betaalbare koopwoningen.
- Investeren in de woonomgeving het versterken van de ontmoetingsfunctie van pleinen en faciliteren in het vernieuwen en opwaarderen van horeca en kunst en cultuur.
- Voldoende welzijns- en zorgvoorzieningen in alle drie de dorpen
- Woningbouwopgave, buiten bestaande 780 reeds geplande woningen, van 240 tot 440 woningen.
- Opstellen van gebiedsplannen bij transformatielocaties.

De woonvisie en de structuurvisie bepalen gezamenlijk de beleidslijn van de gemeente Midden-Delfland met betrekking tot de bestaande en nieuwe woningbouw in de dorpen. Vanuit het perspectief van het economisch beleidskader is het van belang dat bij de uitwerking van de woonvisie en de structuurvisie wordt gekeken naar de opbouw van het woonbestand in de gemeente in relatie tot de vraag op de lokale / regionale arbeidsmarkt.

Openbare en private ruimte

Midden-Delfland streeft verder een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving na. Dit komt in de openbare ruimte, met name bij nieuwe ontwikkelingen, tot uiting door aandacht naar o.a. duurzaamheid, functionaliteit en veiligheid. Wij zijn van mening dat een kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte op haar beurt ondernemers en inwoners motiveert en inspireert voor *investeringen* aan hun private ruimte, te denken valt aan het onderhouden van woningen, tuinen, bedrijfspanden en hun erf en opslag. Een goede openbare én private ruimte dragen samen zorg voor een prettige leefomgeving.

Om de openbare ruimte te verbeteren wordt door de gemeente bij nieuwe ontwikkelingen steeds meer het Shared Space principe toegepast. Dit principe gaat uit van gedeeld ruimtegebruik en de multifunctionaliteit van de openbare ruimte, waarbij verkeersveiligheid een belangrijk onderdeel is. Een voorbeeld van Shared Space in Midden-Delfland dat al reeds is gerealiseerd is het Julianaplein in Den Hoorn. Het plein is vergroot, de platanen zijn behouden gebleven en door de inrichting en de toegevoegde functies voelt de auto zich als gast en is er ruimte voor levendigheid .

Hoe Shared Space in praktijksituaties wordt toegepast is niet op voorhand aan te geven. Er is geen blauwdruk. Wel nemen we het principe bij nieuwe ontwikkelingen in de openbare ruimte in een vroeg stadium mee.

Wonen en leefomgeving

Resumerend:

- *Midden-Delfland kenmerkt zich als een woongemeente.*
- *De woonmilieus en de leefomgeving in Midden-Delfland dragen bij aan een aantrekkelijk woon en leefklimaat in de Metropoolregio.*
- *Het gemeentelijk beleid ten aanzien van huisvesting is verwoord in de Woonvisie Midden-Delfland 2025 en de Structuurvisie Midden-Delfland 2025.*
- *Het Shared Space principe is een belangrijk uitgangspunt bij nieuwe ontwikkelingen in de openbare ruimte.*

4.3 Bieden van mogelijkheden voor voorzieningen

Voorzieningen in een dorp, denk aan winkels voor dagelijkse boodschappen, een kapper, een dokterspost, bibliotheek etc. vertegenwoordigen voor veel mensen, met name ouderen, een belangrijke waarde en hebben een grote invloed op de beleving van de leefbaarheid van een dorp.¹⁰ In het kader van dit economisch beleidskader wordt ingegaan op uitgangspunten ten aanzien van detailhandel welke een economisch component hebben.

Zoals in de tabel aan het begin van het hoofdstuk is weergegeven worden de voorzieningen in Midden-Delfland voornamelijk gebruikt door inwoners uit Midden-Delfland. Het koopstromenonderzoek uit 2011 wijst aan dat de bestedingen in de dagelijkse sector in Midden-Delfland voor het merendeel voor rekening komt van inwoners uit Midden-Delfland. De tabel geeft ook weer dat veel bestedingen Midden-Delfland uitvloeien. Circa de helft van de bestedingen voor dagelijkse artikelen door inwoners uit Midden-Delfland wordt in Midden-Delfland uitgegeven. Het merendeel vindt plaats in de omliggende steden, met name Delft en Maassluis.

De gemeente wil nieuwe voorzieningen, functioneel passend binnen Behoud door ontwikkeling, faciliteren. Hiervoor gelden de volgende uitgangspunten:

- Kijkend naar vele binnensteden, maar ook naar centrumlocaties in dorpen, is er met regelmaat (hardnekkige) leegstand te ontdekken in het winkelbestand. De afgelopen jaren zijn er landelijk, maar ook regionaal, teveel vierkante meters gebouwd. Het ontwikkelen van nieuwe winkelruimte kende een aanbod gerichte benadering, in plaats van een vraaggerichte. Om leegstand in de centra in

¹⁰ Of leefbaarheid van een dorp een resultaat is van het aanwezige voorzieningenniveau of dat het voorzieningenniveau een resultaat is van de leefbaarheid is onderwerp van een discussie. Zie voor meer informatie op: http://www2.netwerkplatteland.nl/?option=com_content&view=article&id=748&Itemid=65

Midden-Delfland te voorkomen worden slechts nieuwe vierkante meters gefaciliteerd die op basis van een vraaggerichte benadering tot stand komen. Nieuwe vierkante meters dienen op basis van marktonderzoek te worden verantwoord.

- Samenhang in winkelstructuur. Naast vraaggerichte ontwikkelingen is het uitgangspunt ook dat er een logische samenhang aanwezig is in relatie tot de bestaande (regionale) winkelstructuur. Nieuwe ontwikkelingen aan de rand van een dorp, dat concurreert met bestaande winkelstructuren in de centra zijn bijvoorbeeld niet mogelijk.

Deze twee uitgangspunten bouwen voort en worden ondersteund door regionale afspraken. Op het niveau van Stadsgewest Haaglanden zijn namelijk regionale beleidsrichtlijnen opgesteld voor detailhandel. Deze beleidslijnen zijn verwoord in de detailhandelsstructuurvisie Stadsgewest Haaglanden 2012. Dit geldt eveneens voor Provinciale beleidslijnen die in 2012 in de notitie 'Detailhandel Zuid-Holland' zijn verwoord. Deze uitgangspunten zijn ook toegepast bij de ontwikkelingen rondom Centrum Den Hoorn en het Spreeuwennest in Maasland en zullen ook toegepast worden bij nieuwe ontwikkelingen in bijvoorbeeld het centrum van Schipluiden.

Voor het traject in Schipluiden zal, net zoals in Den Hoorn bij de totstandkoming van het centrumplan en de herinrichting van de Dijkhoornseweg, ook actief burgerparticipatie toegepast worden om zo tot een gedeelde en gedragen visie te komen.

Identiteit van de dorpen

Naast de ruimtelijke aspecten voor mogelijke voorzieningen in de dorpen ligt er een uitdaging om, in samenwerking met ondernemers en investeerders, de identiteit van de dorpen te versterken. Zoals aangegeven heeft zowel Maasland, Schipluiden als Den Hoorn ieder haar eigen identiteit en karakter. Deze moeten worden benut en 'vermarkt' om een positief onderscheidend vermogen te creëren ten opzichte van andere dorpen en gebieden in de regio. Een onderscheidend vermogen zorgt ervoor dat men bewust naar (één van) de dorpen in Midden-Delfland komt. Dit versterkt de (economische) vitaliteit van zowel de gemeente in zijn geheel, als de dorpen.

De gemeente Midden-Delfland wil graag met ondernemers aan tafel om hier een vervolg aan te geven. Voorbeelden uit andere gemeenten zijn het organiseren van een maandelijkse (thema)markt met regionale allure, het richten op een traditioneel nichemarkt, het versterken van de historische kernen door middel van aanleg van historische boten in de kernen, etc.

Voorzieningen

Resumerend:

- *Nieuwe toevoegingen in de dorpen van lokale detailhandel aan het bestaand areaal is in beginsel mogelijk mits voldaan wordt aan het aspect marktruimte (vraaggerichte benadering) en een positieve samenhang met de bestaande winkelstructuur.*
- *Onderscheidend vermogen van de dorpen, o.a. met betrekking tot voorzieningen is een blijvend aandachtspunt voor de gemeente, ondernemers en investeerders.*

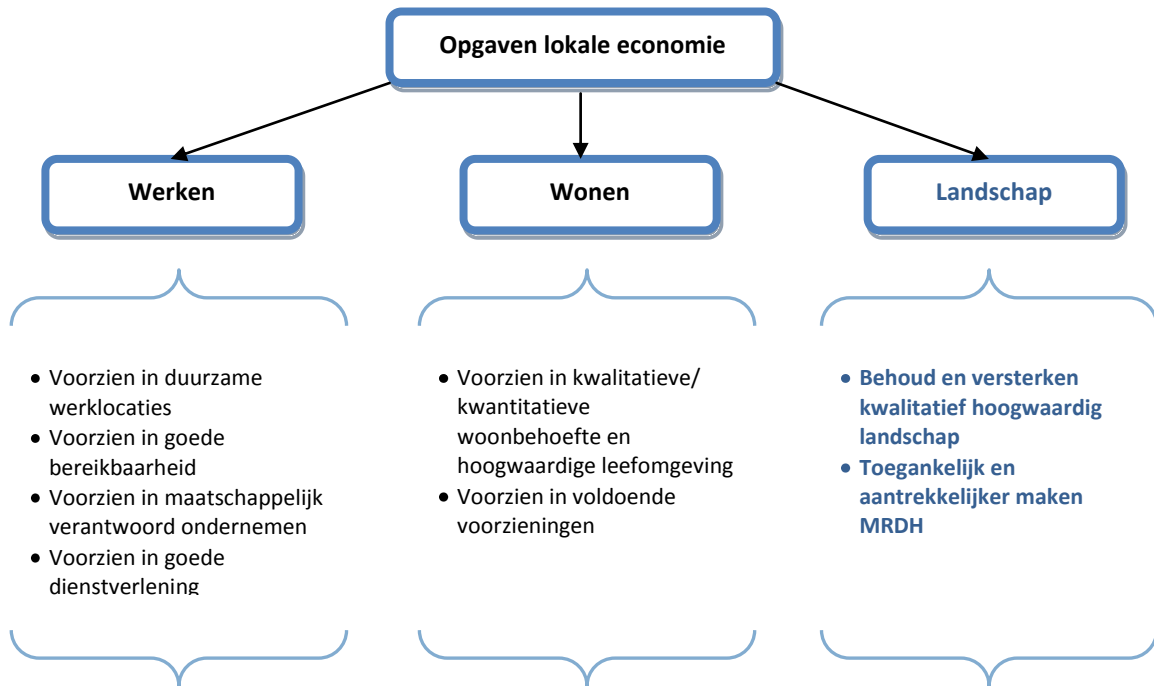
4.4 Conclusie thema wonen

In dit hoofdstuk zijn op hoofdlijnen de gemeentelijke kaders weergegeven ten aanzien van wonen en voorzieningen. Het maakt inzichtelijk wat de gemeente op dit gebied in Midden-Delfland voorstaat. Eveneens zijn in dit hoofdstuk diverse activiteiten beschreven waar de gemeente zich de komende periode voor wil inspannen. Deze activiteiten zijn hieronder opgesomd.

Activiteiten	Tijdspad	Betrokken partijen
Uitvoeren Woonvisie Midden-Delfland	Continue proces	Woningcorporaties, projectontwikkelaars, inwoners
Toepassen Shared Space principe bij nieuwe ontwikkelingen in openbare ruimte	Continue proces	Inwoners / ondernemers
Centra ontwikkelingen vormgeven	Continue proces	Ontwikkelaars, ondernemers, inwoners
Bespreken onderscheidend vermogen kernen mbt voorzieningen/ detailhandel	2013	Ondernemersorganisaties/ Kamer van Koophandel/Inwoners

Hoofdstuk 5. Landschap

Onderstaand figuur laat de opgaven zien, op het gebied van het thema landschap, waar we als gemeente Midden-Delfland mede voor aan de lat staan.

5.1 Landschap en economie

In Midden-Delfland is het landschap één van de drie thema's van het gemeentelijk economisch beleidskader. Landschap in Midden-Delfland vertegenwoordigt namelijk een belangrijke waarde, maar die moeilijk te vertalen is naar harde euro's.

Het Midden-Delfland gebied is namelijk een uniek agrarisch cultuurlandschap in Nederland met vele kwaliteiten. Dit unieke landschap vervult een zeer belangrijke rol in de vraag naar rust, ruimte, openheid en groen in de stedelijke omgeving van de zuidelijke Randstad. Rust, ruimte, openheid en groen zijn vormen van (semi)publieke goederen. Dit zijn goederen die niet gemakkelijk uit te sluiten zijn voor mensen om het te gebruiken. Zo kunnen veel mensen genieten van de koe in de wei, de vergezichten, de natuurwaarden, de karakteristieke boerderijen en monumenten, etc, zonder dat deze mensen hiervoor (hoeven te) betalen.

Deze 'goederen' bestaan echter niet voor niets. Ze bestaan bij de gratie van ondernemers, organisaties of particulieren die deze 'goederen' leveren. Hieronder zijn twee voorbeelden gegeven.

De melkveehouderijsector die haar koeien buiten laat lopen.

Mocht blijken dat het op stal houden van het vee vanuit bedrijfseconomisch perspectief interessant is dan zal de agrariër veelal hiervoor kiezen. Hierdoor verdwijnt een 'publiek goed', namelijk het maatschappelijk gewenste aanzicht van koeien in de wei.

Karakteristiek slotenpatroon

Midden-Delfland kent een karakteristiek slotenpatroon. Dit slotenpatroon wordt in stand gehouden door o.a. agrariërs en andere grondeigenaren. Vanuit economisch perspectief voor een agrariër kan het slotenpatroon echter minder wenselijk zijn, omdat het land moeilijker te bewerken. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld andere cultuurhistorische en landschappelijke elementen, zoals knotwilgen, geriefhoutbosjes of een hooiberg.

Het agrarisch cultuurlandschap van Midden-Delfland en haar kwaliteiten¹¹ zijn dus niet zo vanzelfsprekend als wellicht veel mensen denken. Aan het in stand houden van de kwaliteiten zit een economisch element vast. Het moet voor bijvoorbeeld de partijen die deze kwaliteiten aanbieden ook interessant blijven om deze kwaliteiten aan te blijven bieden.

De samenleving wil deze kwaliteiten over het algemeen behouden. Het probleem is dat men maar beperkt op individuele basis hier aan bij wil dragen. *Waarom zou ik betalen voor goederen, als mijn buurman niet betaalt, maar er wel gebruik van maakt?* Vanwege dit principe wordt vaak gekeken naar de overheid om het aanbod van deze goederen mogelijk te blijven maken. De reconstructiewet Midden-Delfland en de financiële middelen die in het verleden beschikbaar zijn gesteld is hier een goed voorbeeld van.

¹¹ Naast de recreatieve/landschappelijke kwaliteiten ook kwaliteiten ten aanzien van het vestigingsklimaat, imago, klimaatbuffer/hittestress, wateropvang, voedselzekerheid en ruimte om te bewegen/gezondheid.

5.2 Behouden en versterken kwalitatief hoogwaardig landschap

Het kwalitatief hoogwaardig landschap in Midden-Delfland wordt in stand gehouden door betrokken organisaties en ondernemers. De agrarische grondgebonden (melk)veehouderijsector is hierbij de belangrijkste sector. Zij zijn de dragers van het landschap. Vanwege hun activiteiten en hun bedrijfsvoering kunnen veel mensen genieten van het landschap waar Midden-Delfland bekend om staat. De agrarische (melk)veehouderijsector heeft in Midden-Delfland te maken met een aantal factoren waardoor een optimale bedrijfsvoering wat wordt beperkt.¹² Een belangrijke opgave is om de situatie van de dragers van het landschap, namelijk de agrarische (melk)veehouderijsector, zodanig te bevorderen zodat zij ook in de toekomst het landschap kan beheren.

Om dit te realiseren is in samenwerking met veel andere (overheids)organisaties en belangenverenigingen de afgelopen jaren veel in gang gezet. Het verkrijgen van financiële middelen is iedere keer een belangrijk element. Om de positie van de vele (agrarische) dragers van het landschap te optimaliseren, en daarmee het kwalitatief hoogwaardig landschap te behouden en te versterken houdt de gemeente zich de komende periode bezig met de volgende activiteiten:

- Het project **'Groen Ondernemen, een nieuwe landbouw**. Dit is een van de projecten uit het kwaliteitsprogramma IODS.¹³ Het doel van dit project is het ondersteunen en versterken van de agrarische sector in Midden-Delfland in haar maatschappelijke rol als economisch en landschappelijke

¹² Zie voor meer gegevens het onderzoek Concurrentiepositie Melkveehouderij Midden-Delfland uit 2011.

¹³ IODS is het programma Integrale Ontwikkeling tussen Delft en Schiedam (IODS). Dit programma omvat de aanleg en inpassing van de A4 Delft-Schiedam, de gebiedsontwikkeling in Midden-Delfland en de stedelijke ontwikkeling van het gebied tussen Vlaardingen en Schiedam. Vanuit het IODS zijn middelen beschikbaar gesteld om enkele projecten te realiseren, waaronder 100 hectare natuur, de recreatieve structuur, aanpakken verspreid liggend glas en groen ondernemen.

drager van het gebied. Het project is onderverdeeld in 2 deelprojecten, namelijk het grondinstrument en Kringloopboeren Midden-Delfland.

Voor het grondinstrument is circa 13 miljoen euro aan subsidie beschikbaar. Het grondinstrument bestaat uit een pakket van maatregelen, om de grondmarkt en de agrarische bedrijfsvoering met haar opbrengstpotentie beter op elkaar te laten aansluiten. Er zijn drie speerpunten. 1: Het op gang brengen van de grondmarkt. 2: Het versterken van het RO-beleid. 3: Het versterken van bedrijven. Deze speerpunten worden ondersteund door een tiental maatregelen, variërend van een grondruilbank, kwalitatieve verplichtingen tot meer toezicht en handhaving. In 2013 zijn deze instrumenten zodanig uitgewerkt dat er een maatschappelijke kosten / baten analyse op gesteld wordt om de effectiviteit en efficiëntie van de diverse instrumenten te beoordelen.

Voor het project Kringloopboeren in Midden-Delfland is een bedrag beschikbaar van circa 2.4 miljoen euro. Kringloopboeren in Midden-Delfland berust op twee sporen. Enerzijds het versterken van de bedrijfskracht van de melkveebedrijven. Hierbij staat het in de praktijk brengen van de kringlooplandbouw centraal. Anderzijds het versterken van de gebiedskracht van Midden-Delfland. Dit is gericht op het versterken van de relatie tussen gebied en de agrarische bedrijfsvoering, waarbij thema's als nieuwe financieringsvormen voor "de boer als beheerder van het landschap" centraal staan. Kringloopboeren in Midden-Delfland blijft in 2013 en verder een project waar de gemeente zich actief voor in zet.

Een vooruitstrevende ambitie in het kader van het versterken van de melkveehouderijsector is om, naast alternatieve financieringsystemen en nieuwe samenwerkingsverbanden, melkveehouders in het gebied te ondersteunen om een eigen regionale productie, verwerking en afzetstructuur op te zetten. Duurzame melk uit Midden-Delfland. Steeds meer burgers krijgen waardering voor voedsel dat duurzaam en dichtbij huis is geproduceerd. Met de Metropoolregio als afzet markt zouden hier nadrukkelijk kansen kunnen liggen.

- Voor het **saneren van verspreid liggend glas** heeft de gemeente via diverse subsidies en eigen bijdragen een bedrag beschikbaar van circa 17.5 miljoen euro om het verspreid liggend glas in Midden-Delfland te saneren. Dit om het agrarisch cultuurlandschap van Midden-Delfland te versterken en ongewenste landschappelijke elementen te verwijderen. Op dit moment is er reeds circa 16 hectare glas verworven en gesloopt. De gemeente spant zich de komende jaren in om dit te verhogen tot 30 hectare. Verwerving vindt plaats op basis van vrijwilligheid en reële waarde. Verplaatsing binnen het agrarisch kerngebied in Midden-Delfland is niet mogelijk.

De gronden die vrijkomen worden ingezet om de agrarische bedrijfsvoering in Midden-Delfland robuuster te maken.

- Een goed voorbeeld van hoe overheden de landschappelijke en recreatieve kwaliteiten van Midden-Delfland wil behouden en versterken is het **Groenfonds Midden-Delfland**. Het Groenfonds heeft als doel om het agrarische cultuurlandschap in stand te houden en versterken, én de relatie tussen stad en land te versterken door educatie en recreatie. Eén van de voornaamste activiteiten van het fonds is om 'groene diensten' te belonen die met name de (melk)veehouderij kan verlenen in het Reconstructiegebied Midden-Delfland. Die diensten zijn niet alleen landschappelijke maatregelen zoals onderhoud en weidevogelbeheer, maar ook schoolklassen op de boerderij ontvangen en wandelen over boerenland. Het realiseren van de streekrekening in samenwerking met de Rabobank in 2012 is een voorbeeld van hoe de Stichting Groenfonds Midden-Delfland het Groenfonds robuuster maakt.

De gemeente heeft het doel om samen met andere (overheids)organisaties de daadkracht van het Groenfonds te blijven behouden en te versterken: het betalen (zowel vanuit publieke als private kant) van het beheer van het unieke agrarisch cultuurlandschap moet als vanzelfsprekend worden ervaren.

- Een ander specifiek project waar de gemeente zich in het verleden hard voor heeft gemaakt en zich in 2013 voor inzet is het aanpakken van de **dioxineproblematiek in de Zuidbuurt**. Hiervoor is circa 400.000 euro beschikbaar gesteld uit resterende middelen vanuit de reconstructie, die de gemeente Midden-Delfland in gaat zetten om deze problematiek aan te pakken.
- Tenslotte zet de gemeente zich, in relatie tot bovenstaande, blijvend actief in om de **slutopgaven** uit de Ruimtelijke Visie Hof van Delfland en de Metropoolregio Rotterdam – Den Haag te versterken.

Zoals deze voorbeelden laten zien zijn er diverse geldstromen beschikbaar om projecten tot uitvoering te brengen. Een aantal projecten en de daarbij horende geldstromen is echter verbonden aan een concreet (landschappelijk) resultaat en daarmee eindig. Voorbeelden hiervan zijn saneren verspreid liggend glas, het grondinstrument en de dioxineproblematiek.

Het vraagt nadrukkelijke aandacht om voor het landschapsbeheer in de toekomst niet afhankelijk te zijn van een 'subsiemodell'. Het beheer moet toekomstbestendig zijn, door middel van bijvoorbeeld zakelijke overeenkomsten waarbij het beheer van het landschap als dienst wordt betaald, met andere woorden, een verdergaande vorm van betalen voor groene diensten.

Vele van de hierboven genoemde middelen worden door ambtelijke en bestuurlijke inzet verkregen en uitgewerkt. Het is noodzakelijk om ook in de toekomst beschikbare Europese, landelijke en regionale geldstromen te genereren om projecten die zich aandienen, waarmee het unieke landschap van Midden-Delfland versterkt wordt, uit te kunnen voeren. De ambtelijke inzet om dit voor te bereiden is hierbij essentieel.

Kwalitatief hoogwaardig landschap

Resumerend:

- *Het cultuurhistorisch landschap, wat een publiek goed is, maakt Midden-Delfland een uniek gebied in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag.*
- *De (melk)veehouderijsector is de drager van dit landschap.*
- *Vanuit die hoedanigheid moet de bedrijfsvoering van de (melk)veehouderijsector worden bevorderd, om zodoende ook in de toekomst op deze wijze het landschap te kunnen laten beheren.*
- *Om dit te bereiken is regionale samenwerking tussen overheden, gebiedsorganisaties, belangenverenigingen en ondernemers essentieel.*
- *Voor het landschapsbeheer is de insteek om in de toekomst niet afhankelijk te zijn van subsidiemiddelen.*
- *De gemeente Midden-Delfland vervult een belangrijke rol in het samenbrengen van partijen en het verkrijgen van financiële middelen voor het oppakken van projecten.*

5.3 Toegankelijk en aantrekkelijker maken MRDH

Om van het agrarisch cultuurlandschap van Midden-Delfland te genieten moet het gebied ook toegankelijk zijn in de vorm van routestructuren, verbindingen, promotie, informatie, etc. Deels zijn dit (semi)publieke goederen, die voornamelijk door de overheid moeten worden gerealiseerd. In Midden-Delfland worden deze goederen ook geleverd. De vele overheidsorganisaties erkennen het belang ervan en zijn bereid te investeren. Dit door onder andere het Recreatieschap Midden-Delfland (gemeenschappelijke regeling), Hof van Delfland, Stadsgewest Haaglanden, Provincie Zuid-Holland en de nieuw te vormen Metropoolregio Rotterdam Den Haag.

De gemeente zet zich de komende periode in om projecten die de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van Midden-Delfland verbeteren hoog op de regionale agenda te zetten bij deze samenwerkende partijen en mede hierdoor voldoende financiële middelen te generen. Het toeristisch recreatief beleidskader Midden-Delfland dat onlangs is vastgesteld biedt het inhoudelijk kader voor de toeristisch/recreatieve projecten en initiatieven waar de gemeente zich voor in zet.

Om dit uit te voeren is capaciteit beschikbaar in de functie beleidsmedewerker Economie, recreatie en toerisme en de functie bestuursadviseur.

Een toegankelijk en aantrekkelijk gebied

Resumerend:

- *Een grote waarde van het Midden-Delfland gebied is dat inwoners en vele omwonenden in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag er kunnen recreëren.*
- *Recreatie is economisch gezien een beperkte factor, maar is van groot belang voor het draagvlak en het voortbestaan van het gebied.*
- *Het toeristisch recreatief beleidskader vormt de basis voor nieuwe recreatieve ontwikkelingen in Midden-Delfland.*

5.4 Conclusie thema landschap

In dit hoofdstuk zijn op hoofdlijnen de gemeentelijke kaders weergegeven ten aanzien van het landschap en recreatie en toerisme. Het maakt inzichtelijk wat de gemeente op dit gebied in Midden-Delfland voorstaat. Eveneens zijn in dit hoofdstuk diverse activiteiten beschreven waar de gemeente zich de komende periode voor wil inspannen. Deze activiteiten zijn hieronder opgesomd.

Activiteiten	Tijdspad	Betrokken partijen
Uitwerken en toepassen Grondinstrument	2013 start	LTO Delflands Groen, Provincie Zuid-Holland, agrarische ondernemers
Continueren Kringloopboeren in Midden-Delfland	2013 -2015	LTO Delflands Groen, Provincie Zuid-Holland, agrarische ondernemers
Saneren verspreid liggend glas	2013 – 2015	LTO Glaskracht, Provincie Zuid-Holland, ondernemers, LTO Delflands Groen
Versterken Groenfonds Midden-Delfland	Continue proces	Groenfonds Midden-Delfland
Aanpakken Dioxineproblematiek Zuidbuurt	2013 – 2015	LTO Delflands Groen, gemeente Maassluis/Vlaardingen, ondernemers
Uitwerken sleutelopgaven Ruimtelijke visie Hof van Delfland en MRDH	Continue proces / 2025	Overheidsorganisaties

Hoofdstuk 6. Inzet en financiering

In de voorgaande hoofdstukken zijn ten aanzien van het economisch beleid van de gemeente de visies en de ambities toegelicht. Ieder hoofdstuk is afgesloten met een actielijst die we als gemeente, veelal samen met ondernemersverenigingen, de Kamer van Koophandel en overige (overheids)organisaties, gaan uitvoeren. Deze acties passen binnen de rol van de gemeente Midden-Delfland als ‘faciliterend en stimulerend’, ‘de verbindende overheid’.

Om deze rol op ons te nemen hebben we de volgende specifieke capaciteit beschikbaar:

- Bedrijfscontactfunctionaris (0.6 FTE)
- Beleidsmedewerker economische zaken, recreatie en toerisme (0.8 FTE)

Daarnaast vervullen de diverse afdelingen ook een nadrukkelijke rol in het uitvoeren van de diverse acties. In onderstaande tabel is dat weergegeven door de programma’s uit de beleidsbegroting te noemen en waar de activiteit primair binnen valt.

Werken

Activiteiten	Tijdspad	Financiering
Bestemmingsplan Glas ter vaststelling voorleggen aan gemeenteraad	Medio 2013	Regulier budget / capaciteit, Progr. 7
In overleg treden met partijen ten aanzien van ketenbenadering glastuinbouw	1 ^e helft 2013	Regulier budget / capaciteit, Progr. 6
In kaart brengen van aandachtspunten op bestaande bedrijventerreinen en mogelijke oplossingsrichtingen.	2013/2014	Regulier budget / capaciteit, Progr. 6
Bestemmingsplan Gras ter vaststelling voorleggen aan gemeenteraad	Medio 2013	Regulier budget / capaciteit, Progr. 7
Digitale nieuwsbrieven voor ondernemers	Periodiek. 1 keer per kwartaal	Regulier budget / capaciteit, Progr. 2
Informatie over MVO ontsluiten op digitaal ondernemersloket	2012-2013	Regulier budget / capaciteit, Progr. 2
Digitale nieuwsbrief met MVO als thema	2 ^e helft 2013	Regulier budget / capaciteit, Progr. 2
Ondernemersaward Cittaslow	Periodiek. 1 keer per jaar	Regulier budget / capaciteit, Progr. 1
Bedrijfsleven aan laten takken op Cittaslow Netwerk	Continue proces	Regulier budget / capaciteit, Progr. 2
Thema bijeenkomst MVO	2 ^e helft 2013	Regulier budget / capaciteit, Progr. 6
Aansluiten bij Covenant of Mayors	2013	Regulier budget / capaciteit, Progr. 1
Aanbestedingsbeleid aanpassen met betrekking tot social return en EMVI	2013	Regulier budget / capaciteit, Progr. 6
Opstellen vergunningwijzer	2 ^e kwartaal 2013	Regulier budget / capaciteit Progr. 2
Uitbreiden digitaal gemeentelijk loket	Continue proces	Regulier budget / capaciteit, Progr. 2
Bestuurlijke overleggen gemeente – bedrijfsleven	Periodiek.	Regulier budget / capaciteit, Progr. 2
Deregulering	Continue proces	Regulier budget / capaciteit, Progr. 2
Bedrijfsbezoeken door college / collegeleden	Periodiek	Regulier budget / capaciteit, Progr. 6

Wonen

Activiteiten	Tijdspad	
Uitvoeren Woonvisie Midden-Delfland	Continue proces	Regulier budget / capaciteit / grondexploitaties, Progr. 7
Toepassen Shared Space principe bij nieuwe ontwikkelingen in openbare ruimte	Continue proces	Regulier budget / capaciteit / grondexploitaties, Progr. 3
Centra ontwikkelingen vormgeven	Continue proces	Grondexploitaties, Progr. 7
Bespreken onderscheidend vermogen kernen mbt voorzieningen/ detailhandel	2013	Regulier budget / capaciteit, Progr. 6

Landschap

Activiteiten	Tijdspad	
Uitwerken en toepassen Grondinstrument	2013 start	IODS, Progr. 1
Continueren Kringloopboeren in Midden-Delfland	2013 -2015	IODS, Progr. 1
Saneren verspreid liggend glas	2013 – 2015	Regulier budget / capaciteit Versnellingsproject Hof van Delfland / Sanering verspreid liggend glastuinbouw Midden-Delfland, Progr. 1
Versterken Groenfonds Midden-Delfland	Continue proces	Regulier budget / capaciteit, Progr. 1
Aanpakken Dioxineproblematiek Zuidbuurt	2013 – 2015	Reconstructiegelden / PM, Progr. 1
Uitwerken sleutelopgaven Ruimtelijke visie Hof van Delfland en MRDH	Continue proces / 2025	PM, Progr. 1

Het economisch beleidskader wordt, net zoals het voorgaande beleidskader uit 2008 over vier jaar herijkt, of zoveel eerder als bepaalde ontwikkelingen dat noodzakelijk maken.

Bijlage 1, Visiedocumenten

Deze bijlage bevat een korte weergave van de belangrijkste gemeentelijke visies en uitgangspunten

1. *Midden-Delfland*[®] 2025

Midden-Delfland[®] 2025 schetst een beeld van Midden-Delfland alsof het 2025 is. Het geeft een beeld van een groter, herkenbaarder en toegankelijker Midden-Delfland met veel meer eenheid dan in 2005 toen de visie “Midden-Delfland[®] 2025 werd opgesteld. Midden-Delfland[®] 2025 is een eerste stap tot het behouden en versterken van het unieke agrarische cultuurlandschap in de druk bevolkte Zuidvleugel van de Randstad. In Midden-Delfland[®] 2025 staat dat de gebiedsvisie het antwoord is op de uit 1977 daterende Reconstructiewet. De wet heeft Midden-Delfland jarenlang beschermd tegen de oprukkende verstedelijking in de Zuidvleugel van de randstad, waardoor het gebied zijn open agrarische karakter heeft behouden en is uitgegroeid tot de tuin van de Zuidvleugel. De afgelopen jaren is Midden-Delfland bovendien uitgegroeid tot een belangrijk recreatie- en natuurgebied met behoud van de agrarische identiteit.

De gebiedsvisie omschrijft Midden-Delfland in 2025 aan de hand van thema's die leiden tot een streefbeeld voor het jaar 2025.

I. Het landschap nodigt uit

Midden-Delfland[®] profileert zich als een hoogwaardig kwaliteitsproduct met een A-merk-kwaliteit. Rust, ruimte en duurzaamheid omschrijven het imago en de identiteit van het gebied. Dit sluit prima aan bij het Cittaslow-concept als kwaliteitskeurmerk. Het Cittaslow-keurmerk staat onder meer voor een verbetering van de kwaliteit van het milieu en de leefbaarheid, stimuleert de productie en het verbruik van op natuurlijke wijze geproduceerde en milieuvriendelijke levensmiddelen, beschermt de productie van streekproducten, bevordert de kwaliteit van de gastvrijheid en stimuleert bij alle inwoners het bewustzijn dat zij in een Cittaslow leven.

II. De Groene ruimte

Voor verschillende deelgebieden in Midden-Delfland is een basiskwaliteit benoemd waar bij ruimtelijke ontwikkelingen op wordt gestuurd. Naast een grote ‘groene kern’ worden ‘de gele slinger’ (streekproducten en -diensten), ‘de groene en blauwe vingers’ (verbindingen met omgeving), ‘de rode vlekken’ (de poorten van het gebied) en ‘de strook langs het Westland’ benoemd. De streefbeelden en basiskwaliteiten zijn in het LOP neergelegd en verankerd.

III. Kansen door water

Water is een belangrijke schakel tussen de stedelijke omgeving en het landelijk gebied. Door het herstellen van oude en creëren van nieuwe watergangen en –plassen verbetert niet alleen de veiligheid, maar bovenal de recreatieve en landschappelijke waarde. Koppeling met (nieuwe) voet- en fietspaden en Horeca op de oevers versterken de gebruiks- en belevingswaarde van het gebied.

IV. Koe in de wei

Ook in 2025 is de melkveehouderij een belangrijke economische drager (producent en beheerder) van het landschap. Boeren richten zich op schaalvergroting of ontplooiën nevenactiviteiten (waaronder natuurgerichte recreatie en educatie) voor een gezonde bedrijfsvoering.

V. Genieten

De aantrekkelijkheid van Midden-Delfland® bestaat uit rust en ruimte, maar bovenal door een goede en veilige bereikbaarheid voor recreanten. Een fijnmazig netwerk van fiets-, wandel- en vaarroutes, toegankelijke en aantrekkelijke horecavoorzieningen en streekproducten dragen bij aan het hoogwaardige imago van Midden-Delfland®.

VI. Waarde(n)volle Polders

Het landschap in Midden-Delfland wordt gekenmerkt door poldernatuur, cultuur en historie. Deze waarde(n)volle cultuurhistorische elementen zijn (zichtbaar en toegankelijk) in het landschap aanwezig en dragen bij aan de aantrekkelijke natuurlijke identiteit van het gebied.

VII. Ontmoet de Stad

Verschillende ‘Poorten’ aan de randen van het gebied dragen bij aan de bereikbaarheid, herkenbaarheid en eenheid van Midden-Delfland. De poorten zijn transferia met parkeer- en informatievoorzieningen als schakel tussen de omliggende steden en het stelsel van fiets-, wandel- en vaarroutes door het gebied en nodigen uit tot een bezoek.

Als ruimtelijke uitwerking van Midden-Delfland 2025 is in 2009 het *Landschapontwikkelingsperspectief® 2025* opgesteld. Het Landschapontwikkelingsperspectief bevat een concretisering van de zeven thema’s uit de gebiedsvisie. Het brengt de huidige kwaliteiten van het landschap in kaart en geeft tevens aan welke ontwikkelingsrichting wordt voorzien. Het LOP® 2025 geeft een streefbeeld voor 2025.

Het gebied Midden-Delfland is groter dan de gemeente Midden-Delfland en omgeven wordt door stedelijk gebied. Daarom hebben de gemeenten Delft, Schiedam, Vlaardingen, Maassluis Schiedam, Rotterdam (Overschie) en Midden-Delfland en het Hoogheemraadschap van Delfland het LOP samen opgesteld en vastgesteld. De hoofdpunten van het LOP® 2025 zijn vertaald in concrete maatregelen. De thema’s, maatregelen en netwerken hebben een verdere uitwerking gekregen in deel V van het LOP waarin de uitwerkingen per polder zijn geschetst. De uitwerkingen geven een zeer gedetailleerde analyse en ontwikkelingsrichting (streefbeeld) voor de verschillende polders in het gebied.

2. Behoud door Ontwikkeling

Behoud door ontwikkeling is gericht op een respectvolle ontwikkeling van de historische dorpen en buurtschappen in Midden-Delfland met het doel deze nog aantrekkelijker te maken om in te leven, te ondernemen en te recreëren.

“Behoud door ontwikkeling” is uitgewerkt in de speerpunten:

1. Gezond Midden-Delfland. Inwoners voelen zich goed, zowel lichamelijk als geestelijk in het open en groene Midden-Delfland. Midden-Delfland heeft levensbestendige dorpen, afgestemd op de behoeften van jong en oud, niet alleen voor de huidige bewoners maar ook voor de nieuwkomers.

2. Wonen voor het leven. De dorpen zijn zo ingericht dat jong en oud een leven lang met veel plezier in Midden-Delfland kunnen wonen. Dorpen ontlenen hun kracht mede aan een bevolking die zich vitaal voelt. De Midden-Delflander is gezond en leeft bewust.

3. *Midden-Delfland onderneemt*. Het ondernemerschap leeft. Ondernemers spelen in op het unieke karakter van de dorpen in een open en groen Midden-Delfland. Ondernemerschap leeft in Midden-Delfland. Bedrijvigheid zorgt voor het kloppend hart van de gemeente. Bestaande en nieuwe ondernemers dragen bij aan bruisende dorpen en buurtschappen.

4. *Gastvrije dorpen*. Mensen van buiten Midden-Delfland voelen zich welkom in de dorpen en vermaken zich in Midden-Delfland. De recreant die op zoek is naar een sportief, culinair of ontspannend tussendoortje voor enkele dagen of voor een paar uur komt in Midden-Delfland ruimschoots aan zijn trekken. Een verblijf kan eventueel gecombineerd worden met een bezoek aan de omliggende steden. Ondanks het toenemende toerisme blijven de rust en kwaliteiten van het landschap en de dorpen behouden.

5. *Bewust op weg*. Het transport in, van en naar Midden-Delfland is veilig, efficiënt en schoon. Vervoer van, naar en doorheen de dorpen is duurzaam. Mensen verplaatsen zich op een zo schoon, veilig en efficiënt mogelijke manier. Fiets en openbaar vervoer spelen hierin een belangrijke rol. Bovendien vinden experimenten plaats met nieuwe schone vervoersconcepten en transportmiddelen passend bij Midden-Delfland® 2025.

3. Dienstverleningsconcept

De klanten van de gemeente Midden-Delfland staan centraal in de visie publieke dienstverlening. De volgende aandachtspunten zijn leidend geweest bij het ontwikkelen van de inrichting van de publieke dienstverlening:

- De klant moet gemakkelijk zijn weg kunnen vinden in het gemeentehuis;
- De gemeente moet telefonisch goed bereikbaar zijn. De klant mag verwachten dat hij op een persoonlijke wijze te woord wordt gestaan binnen een redelijke tijd;
- De klant moet op een snelle en correcte wijze een afspraak kunnen maken met bestuurders en vakspecialisten van de gemeente;
- Via internet moet de klant verzoeken kunnen indienen, afspraken kunnen maken en dergelijke.
- Via internet moeten klanten op een juiste wijze geïnformeerd worden over de producten en diensten (product, afhandeltijd, voorwaarden die van toepassing zijn, kosten en dergelijke);
- De brieven van klanten moeten worden geregistreerd en aan klanten wordt een ontvangstbevestiging verstrekt waarin wordt vermeld wie de brief in behandeling heeft en wat de gemiddelde afhandeltijd van het verzoek is;
- Meldingen van klanten over de openbare ruimte moeten worden geregistreerd en de klant wordt geïnformeerd over de wijze van afhandeling van de melding;
- Voor ondernemers wordt een bedrijvencontactpunt ingericht. Vragen over bedrijfsvestigingen, grondaankoop, vergunningen en dergelijke worden gecoördineerd door de zogenaamde contactfunctionaris bedrijven;
- De middelen worden op een efficiënte wijze ingezet. De burger mag verwachten dat de gemeente op een verantwoorde wijze de middelen van burger inzet.